

Architect Council of Thailand Journal

วารสารงานออกแบบ งานสร้างสรรค์ : สภาสถาปนิก
การพัฒนวิชาชีพต่อเนื่อง (พวต.)

ISSN 2774-0099 (Online)

AC+ ARCHITECT
COUNCIL OF
THAILAND

บทความงานออกแบบและงานสร้างสรรค์

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มีนาคม-สิงหาคม 2564

Vol.1 No.1 March - August 2021

วารสารงานออกแบบ งานสร้างสรรค์ : สถาปนิก

การพัฒนาวิชาชีพต่อเนื่อง (พวต.)

Architect Council of Thailand Journal

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มีนาคม - สิงหาคม 2564

Vol.1 No.1 March - August 2021

ISSN: 2774-0099 (Online)

เจ้าของ

สถาปนิก

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการในรูปแบบของผลงานวิชาการและบทความวิจัย ที่มีคุณภาพด้านสถาปัตยกรรม การออกแบบและการก่อสร้าง เพื่อเป็นการรวบรวม และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย องค์ความรู้ของคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา สถาปนิก วิศวกร นักออกแบบและบุคลากรทั้งภายในและภายนอก สมาชิกสถาปนิกที่มีความสนใจ ด้านสถาปัตยกรรม การออกแบบและการก่อสร้าง

จุดมุ่งหมายและขอบเขต

วารสารงานออกแบบ งานสร้างสรรค์ : สถาปนิก รับผิดชอบตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการประเภทบทความ วิชาการ และบทความวิจัย ทางด้านสถาปัตยกรรม การออกแบบและการก่อสร้าง ทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษ โดยวารสารมีขอบเขต เนื้อหาทางวิชาการที่สนใจใน 7 สาขา ดังต่อไปนี้

1. สถาปัตยกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมไทย (Architecture & Thai Architecture)
2. สถาปัตยกรรมผังเมืองและการผังเมือง (Urban Architecture & Urban Planning)
3. สถาปัตยกรรมภายใน (Interior Architecture)

4. ภูมิสถาปัตยกรรม (Landscape Architecture)
5. การออกแบบสร้างสรรค์ และนฤมิตศิลป์ (Creative Design & Creative Arts)
6. การจัดการงานก่อสร้าง (Construction Management)
7. สาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คุณภาพวารสาร

วารสารงานออกแบบ งานสร้างสรรค์ : สถาปนิก (Architect Council of Thailand Journal) ได้ดำเนินการควบคุมคุณภาพบทความตั้งแต่กระบวนการรับจนผ่านกระบวนการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรงกับขอบเขตบทความอย่างเคร่งครัด

คณะที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์จันทน์ เพชรานนท์

นายธนภัทร เลหาจรัสแสง

นายทวีเกียรติ ศรีสกุลเมธี

นายประกิจ พนานุรัตน์

นายรังสิต เจียมปัญญา

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ดวงธิดา

กองบรรณาธิการภายนอก

นายเผด็จเกียรติ สุขกันต์

ดร.ปวิพล ยอดสุรางค์

กองบรรณาธิการภายใน

รองศาสตราจารย์จันทน์ เพชรานนท์

รองศาสตราจารย์ศิริชัย หงษ์วิทยากร

นางสุนารี ลาวัลยะวัฒน์

ออกแบบปกและจัดรูปเล่ม

นายวรวุฒิ ถาวรธรรมรัตน์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวกัลยาณี แสงศรี

นางสาวอารียา วงษ์ยิ้ม

กำหนดออกวารสารปีละ 2 วารสารฯ จัดพิมพ์เป็นประจำทุกปี ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 (มีนาคม - สิงหาคม)

ฉบับที่ 2 (กันยายน - กุมภาพันธ์)

โดยบทความมีการตรวจสอบและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer-Review) จำนวน 3 ท่านต่อ 1บทความ เป็นแบบ Double blinded และ บทความทุกเรื่องจะถูกพิจารณากลับกรองโดยกองบรรณาธิการลักษณะ บทความ

1. ต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อนหรือไม่อยู่ในขั้นตอนการพิจารณา เพื่อเผยแพร่ในวารสารอื่น ๆ
2. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชา (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน

3. บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความเป็นผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบใด ๆ ของกองบรรณาธิการ

4. บทความทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นลิขสิทธิ์ของวารสารการพัฒนาศาสตร์เพื่อสังคม (พวต.) สภาสถาบัน

การเผยแพร่ต่อไปต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์

ส่งบทความทางระบบอิเล็กทรอนิกส์

สำนักงานกองบรรณาธิการ วารสารงานออกแบบ งานสร้างสรรค์ : สภาสถาบัน

การพัฒนาศาสตร์เพื่อสังคม (พวต.)

เลขที่ 12 ถนนพระราม 9 ซอย 36 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์: 02-318-2112 โทรสาร: 02-318-2131-2, E-mail: office@act.or.th

website: <https://act.or.th/th>

พิมพ์เมื่อ สิงหาคม 2564

บทบรรณาธิการ

วารสารงานออกแบบ งานสร้างสรรค์ : สถาปนิก ฉบับนี้เป็นวารสาร ปีที่ 1 ฉบับ 1 มีนาคม – สิงหาคม 2564 ฉบับนี้มีนิพนธ์บทความที่ผ่านการพิจารณาลงตีพิมพ์เผยแพร่ จำนวน 5 บทความ ที่มีความน่าสนใจ ดังนี้

บทความวิจัยที่ 1 เรื่อง “After The First Decade” โดย วิภาวี เกื้อศิริกุล และกุลธิดา ทรงกิตติภักดี

บทความวิจัยที่ 2 เรื่อง “งานออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมบ้านกลางเมือง The Edition สาทร-สุขสวัสดิ์” โดย ชัชชัย เปรมประวัติ

บทความวิจัยที่ 3 เรื่อง “การสร้างภาวะอยู่สบาย สำหรับอาคารพักอาศัยและสำนักงาน ที่ตั้งอยู่ริมทางหลวง Creating A State of Well-Being for A Mixed-Use Building” โดย สุณารี ลาวัลยะวัฒน์

บทความบทความวิจัยที่ 4 “Choui Fong Tea Café 2” โดย จีระเวช หงสกุล, เอกลักษณ์ ศิริยวัตร, สาคร ทองดวง

บทความบทความวิจัยที่ 5 “Green O’ Clock การออกแบบวางผังสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม” โดย วิทยา ดวงธิดา

สำหรับรายละเอียดบทความทั้งหมดนี้ สามารถอ่านได้ในวารสารฉบับนี้ ทั้งนี้กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ รวมถึงคณะกรรมการการพัฒนานาวิชาซีพีต่อเนื่อง (พวต.) สถาปนิก และผู้ส่งบทความผลงานออกแบบและสร้างสรรค์ ที่สนับสนุนการจัดทำวารสารวิชาการฉบับนี้ หากมีข้อบกพร่องประการใด กองบรรณาธิการขอน้อมรับเพื่อจักได้นำไปปรับปรุงต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ดวงธิดา

บรรณาธิการ

22 สิงหาคม 2564

สารบัญ

บทความ	หน้า
After the First Decade	7
วิภาวี เกื้อศิริกุล, กุลธิดา ทรงกิตติภักดี	
งานออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม บ้านกลางเมือง The Edition สาทร-สุขสวัสดิ์	13
ชัชชัย เปรมประวัติ	
การสร้างภาวะอยู่สบาย สำหรับอาคารพักอาศัยและสำนักงาน ที่ตั้งอยู่ริมทางหลวง	24
Creating A State of Well-Being for A Mixed-Use Building	
สุนารี ลาวัลยะวัฒน์	
Choui Fong Tea Café 2	39
จิรวេช หงสกุล, เอกลักษณ์ ศิริยวัตร, สาคร ทองดวง	
Green O’Clock” การออกแบบวางผังสถาปัตยกรรม และสภาพแวดล้อม	46
วิทยา ดวงธิดา	

After The First Decade

วิภาวี เกื้อศิริกุล, กุลธิดา ทรงกิตติภักดี

ภาพที่ 1: โปสเตอร์การบรรยายออนไลน์ “Department of ARCHITECTURE: After the First Decade.”

ที่มา: Shanghai International College of Fashion and Innovation, 2020

Department of ARCHITECTURE บริษัทออกแบบแนวหน้าของประเทศไทย ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2547 โดยสองสถาปนิก อมตะ หลูไพบูลย์ และทวิติย์ วัชรากัย เทพาคำ ผลงานการออกแบบของ Department of ARCHITECTURE มีหลากหลายโครงการ ทั้งโรงแรม รีสอร์ท บ้านพักอาศัย ห้องสมุด และออฟฟิศ ที่แตกต่างกันทั้งในแง่ของขนาด ที่ตั้ง และแนวความคิด ซึ่งโครงการทั้งหลายตั้งอยู่ในประเทศและต่างประเทศ ทุกผลงานล้วนได้รับการยืนยันคุณภาพจากรางวัลมากมาย อาทิ รางวัลสถาปัตยกรรมที่สมควรเผยแพร่ สำหรับผลงาน Sala Phuket Resort ในปี พ.ศ. 2551 ผลงาน The Flow ในปี พ.ศ. 2559 และรางวัลผลงานสถาปัตยกรรมดีเด่น สำหรับผลงาน Sun One Office ในปี พ.ศ. 2553 ผลงาน The Commons ในปี พ.ศ. 2559 จากสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ รวมถึงได้รับการเสนอชื่อและกวาดรางวัลจากต่างประเทศมาแล้วมากมาย ไม่ว่าจะเป็นผลงาน Hilton Pattaya-Lobby and Bar ที่ได้รางวัล Best of Year ในหมวดเลาจ์และบาร์ ผลงาน Thailand Creative and Design Center (TCDC) ในหมวดห้องสมุด งานโรงแรม Little Shelter ในหมวด Building Facade ในปี พ.ศ. 2554, 2560 และ 2562 ตามลำดับ และในปีเดียวกัน ผลงานออกแบบห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ก็คว้ารางวัลชนะเลิศ จาก Interior Design Magazine ที่นิวยอร์ก เช่นกัน ยิ่งไปกว่านั้นผลงาน The Flow

และ The Commons ก็ได้รับรางวัลจาก Architects Regional Council Asia (ARCA- SIA) ในปี พ.ศ. 2559 และ 2561 ตามลำดับ เป็นต้น

ผลงานและรางวัลต่าง ๆ ที่ Department of ARCHITECTURE ได้รับนั้นเป็นบทพิสูจน์ชัดเจนว่างาน ออกแบบของสถาปนิกไทยนั้นเป็นที่ยอมรับในระดับโลก ซึ่งแนวทางการออกแบบของ Department of ARCHITECTURE ได้ให้ความสำคัญกับบริบทของแต่ละโครงการที่มีความแตกต่างกัน คุณอมตะ หนึ่งใน สถาปนิกผู้ก่อตั้ง Department of ARCHITECTURE ได้กล่าวไว้ว่า “การออกแบบแต่ละโครงการสำหรับ เเขานั้นเหมือนการเขียนหนังสือแต่ละเล่มที่มีเนื้อหาต่างกัน อยู่ที่ว่าผู้เขียนจะลำดับเรื่องราวให้ผู้อ่านเข้าถึง เนื้อเรื่องนั้นๆ ได้อย่างไร เช่นเดียวกับสถาปนิกที่สร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมแต่ละชิ้นขึ้นมา ด้วยบริบทที่ แตกต่าง เรื่องราวของงานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบขึ้นมา ก็จะต่างไป” บทความนี้จะยกตัวอย่าง ผลงานการ ออกแบบของ Department of ARCHITECTURE อันได้แก่ The Flow, Little Shelter, The Mist Hot Spring และ The Commons Thonglor เพื่อวิเคราะห์ถึงแนวความคิดในการออกแบบแต่ละโครงการของ Department of ARCHITECTURE ในทศวรรษที่ผ่านมา

ภาพที่ 2: The Flow ออกแบบโดย Department of ARCHITECTURE ที่มา: www.wisont.wordpress.com

The Flow : ศาลาเอนกประสงค์ริมหาดบางแสน

ศาลาเอนกประสงค์โครงสร้างเหล็กที่มีหลังคากรองแสงสองชั้น ตั้งอยู่กลางลานคอนกรีตริมหาดบางแสน เพื่อให้ผู้คนสามารถเข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ โดยสังเกตจากพฤติกรรมกิจกรรมของคนในพื้นที่โดยรอบ เช่น การมาเตะฟุตบอล นั่งเล่น พบปะเพื่อนฝูง ทำการบ้าน เล่นหมากรุก หรือนั่งชมพระอาทิตย์

ตกดิน รูปแบบทางสถาปัตยกรรมได้ถูกออกแบบมา เพื่อตอบสนองต่อความหลากหลายของกิจกรรมของผู้คนที่เข้ามาใช้งานในพื้นที่แผ่นพื้นมีขนาดและความลาดเอียงสอดคล้องกับกิจกรรมที่เกิดขึ้น ถูกออกแบบให้เป็นระดับของโต๊ะ เก้าอี้ เป็นที่นั่งพักผ่อนวิว หรือดูฟุตบอล ขณะที่การออกแบบหลังคาได้รับแรงบันดาลใจจากร่มเงาของต้นมะพร้าวที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง โดยให้แสงผ่านเข้ามาได้บางส่วนและบางส่วนก็ให้ร่มเงาใน บริเวณที่นั่งพัก ในขณะเดียวกันรูปแบบหลังคาสองชั้นนั้นสามารถกรองแสงและช่วยระบายความร้อนได้ดีอีกด้วย การออกแบบ The Flow เป็นการตอบโจทย์ที่จะให้งานออกแบบสร้างพื้นที่สำหรับนักท่องเที่ยว และผู้คนที่มาหาดบางแสนได้อย่างเหมาะสม ศาลาที่มาตั้งในพื้นที่เดิมที่มีอยู่นั้นได้สร้างความเปลี่ยนแปลง การใช้งานของผู้คนได้อย่างลงตัว ทั้งนี้เพราะผู้ออกแบบได้สังเกตการเคลื่อนไหวของผู้คนในพื้นที่รวมถึง ลักษณะกายภาพของบริบทโดยรอบเพื่อให้ The Flow นั้นลื่นไหลผสานเข้าไปกับพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

ภาพที่ 3: Little Shelter ออกแบบโดย Department of ARCHITECTURE ที่มา: www.wisont.wordpress.com

Little Shelter: โรงแรมเล็กๆ ในเชียงใหม่ริมน้ำแม่ปิง

การออกแบบ Little Shelter ได้ใช้องค์ประกอบของวัสดุพื้นดินหลังคาไม้ชิงเกิ้ลรูฟ (Wood Shingles Roof) ในรูปแบบที่ต่างไปในแต่ละส่วนของโรงแรม แพทเทิร์นของไม้ชิงเกิ้ลรูฟถูกนำมาใช้ ส่วนผนังให้กับด้านหน้าอาคารโดยด้านบนเป็นวัสดุไม้แบบดั้งเดิม ส่วนด้านล่างใช้วัสดุโพลีคาร์บอเนตขุ่น (Polycarbonate) ที่มีขนาดและแพทเทิร์นเดียวกัน วัสดุสองชนิดได้ผสมผสานลวดลายเข้าด้วยกันเกิดเป็นพื้นผิวอาคาร ที่ผสมความเป็นท้องถิ่น (Tradition) และความสมัยใหม่ (Modern) เข้าด้วยกันอย่างลงตัว โดยวัสดุโพลีคาร์บอเนตขุ่นนั้น นอกจากจะเป็นองค์ประกอบที่ทำให้อาคารดูทันสมัยแล้ว ยังเป็นวัสดุที่ทำให้แสงธรรมชาติ เข้าสู่อาคาร ทำให้ทางเข้าและโถงทางเดินสว่างตลอดทั้งวัน จังหวะของไม้ชิงเกิ้ลรูฟ นอกจากเกิดขึ้น

ในบริเวณภายนอกอาคารแล้ว ในส่วนผนังหัวเตียงของห้องพักก็ใช้แพทเทิร์นเดียวกับภายนอกแต่เปลี่ยนวัสดุเป็นกระจกเงาแทน ซึ่งมีส่วนช่วยให้ภายในห้องพักดูกว้างขึ้นอีกด้วย การเลือกใช้วัสดุที่ต่างกันทั้งภายนอก และภายในแต่ยังคงไว้ซึ่งองค์รวม (Unity) นั้น ถือเป็นการสร้างเอกลักษณ์ของอาคารที่นอกจากจะสร้าง ความกลมกลืนระหว่างวัสดุพื้นถิ่นและวัสดุอุตสาหกรรม การนำแสงธรรมชาติเข้ามาในอาคารและกลายมา เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างบรรยากาศที่เปลี่ยนไปตามเวลานั้น ความระยิบระยับจากแสงที่กระทบวัสดุนั้น สามารถสร้างความรื่นรมย์ให้กับผู้เข้าพักในอาคาร Little Shelter แห่งนี้ได้มากที่สุดทีเดียว

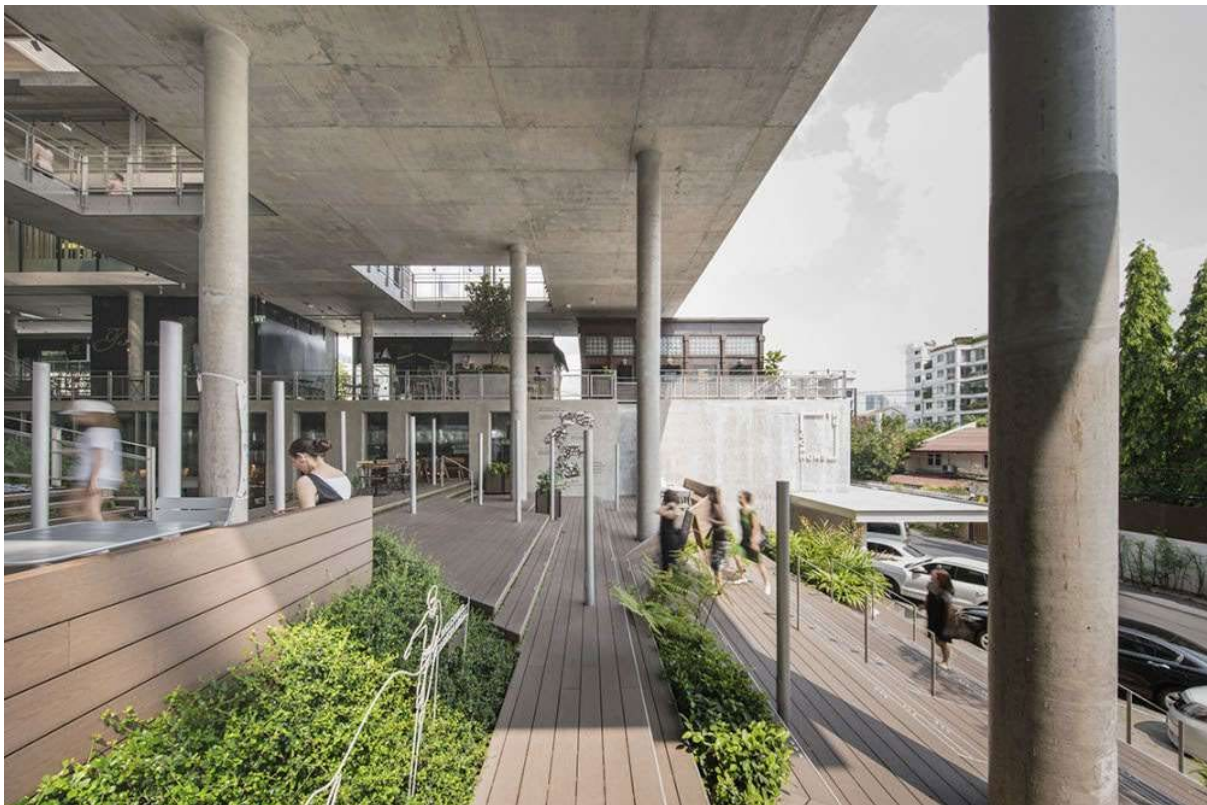
ภาพที่ 4: The Mist ออกแบบโดย Department of ARCHITECTURE ที่มา: www.wisont.wordpress.com

The Mist Hot Spring Hotel: โรงแรมน้ำพุร้อน เมืองสวี่ชาง (Xuchang) มณฑลเหอหนาน (He- nan) ประเทศจีน

การออกแบบโรงแรม The Mist Hot Spring คุณอมตะได้ย้อนกลับไปเมื่อครั้งได้มีโอกาสสำรวจพื้นที่ของโรงแรมนี้เป็นครั้งแรก เมืองสวี่ชางนั้นอยู่กลางมณฑลเหอหนาน ซึ่งตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศจีน ลักษณะภูมิอากาศนั้นจึงไม่ร้อนมากในฤดูร้อน และไม่หนาวจัดในฤดูหนาว แต่ที่มณฑลเหอหนานนี้มีชื่อเสียงเรื่องน้ำพุร้อนธรรมชาติเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ โดยที่ตั้งของโรงแรมนั้นอยู่ไกลจากตัวเมือง เป็นที่เว้งว่าง ไม่มีต้นไม้ ทะเลสาบ หรือทัศนียภาพใด ๆ มีเพียงภาพความว่างเปล่าและวันที่ไปดูพื้นที่นั้น อากาศไม่สดใสจึงเห็นสีของท้องฟ้าเป็นสีเทา เลยเกิดคำถามขึ้นมว่าจะทำอย่างไรที่จะสามารถสร้าง สีขึ้นให้กับพื้นที่โรงแรมและผู้มาพักได้ จึงเป็นที่มาของแนวความคิดการย้อมสีฟิล์มในภาพยนตร์สมัยก่อน (Hand-colored Film) การเพิ่มชั้นของสีลงบนฟิล์มสีขาวดำถูกนำมาใช้ในการออกแบบ คือการเพิ่มเลเยอร์ (Layer) ให้กระจกสี

บนรูปด้านอาคาร (Facade) โดยที่มุมมองของผู้ใช้อาคารจากภายใน เมื่อมองสู่ภายนอกนั้นจะเห็นท้องฟ้าถูกย้อมเป็นสีต่าง ๆ ตามกระจกสี ส่วนมุมมองภายในห้องพัก งานตกแต่งภายในที่ออกแบบให้เป็นสีขาว-เทา-ดำ จะถูกแต่งแต้มสีสันจากการสาดของแสงที่กระทบกับกระจกของอาคารแตกต่างกันไปในแต่ละเวลาและสีของแสงที่ฉาบเข้ามากระทบกับพื้นที่ภายในสร้างบรรยากาศใหม่ให้กับอาคาร

ผลงานนี้นั้นเป็นตัวอย่างในการสร้างเรื่องราวให้กับบริบทพื้นที่ที่ไม่มีความน่าสนใจให้กลายมาเป็นลูกเล่นของอาคารแล้วนั้น ยังได้ใช้ภาษาของสถาปัตยกรรมบนรูปด้านอาคารสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับผู้ใช้ อาคารที่จะแปรผันไปตามแต่ละเวลาเช่นเดียวกันกับงาน Little Sheter แตต่างกันบริบทที่มา และวัสดุที่ สถาปนิกเลือกใช้ในการออกแบบ

ภาพที่ 5 : The Commons Thonglor ออกแบบโดย Department of ARCHITECTURE

ที่มา: www.wisont.wordpress.com

The Commons Thonglor : คอมมูนิตีมอลล์ใจกลางทองหล่อ

ย่านทองหล่อในกรุงเทพฯ นั้นถือเป็นย่านที่ได้รับความนิยมอย่างมากสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เป็นย่านที่มีทั้งร้านอาหาร ผับ บาร์ ทิวทัศน์ที่สวยงาม และอาคารสำนักงาน เรียกได้ว่ามีความหลากหลายของ ผู้คนและการใช้งานในอาคารต่าง ๆ การออกแบบคอมมูนิตีมอลล์โดยทั่วไปมักจะเน้นให้มีพื้นที่เช่าให้ได้มากที่สุด แต่สำหรับโครงการ The Commons มีแนวความคิดที่ต่างไป เนื่องจากความหนาแน่นของอาคารต่าง ๆ ในซอย ทางสถาปนิกได้ร่วมกับเจ้าของโครงการหาจุดกึ่งกลางที่จะทำให้ลงตัวทั้งในแง่งานออกแบบ และแง่ธุรกิจ รวมไปถึงช่วยค้นหาแนวทางธุรกิจ (Business Model) แบบใหม่ ซึ่งปกติร้านอาหารทั่วไป จำเป็นต้องใช้พื้นที่ค่อนข้างใหญ่สำหรับครัว และที่นั่งจำนวนมากสำหรับทานอาหาร การลงทุน ตกแต่ง

ร้านมีราคาค่อนข้างสูง โครงการนี้จึงปรับเปลี่ยนการจัดสรรพื้นที่เช่าให้มีขนาดเพียงพอสำหรับครัวและที่นั่งบางส่วน ที่นั่งส่วนใหญ่ของแต่ละร้านนำไปรวมกันเป็นพื้นที่ส่วนกลางที่ถูกค่าสามารถใช้ร่วมกันได้ ทำให้เกิดข้อดีกับทุกฝ่าย สำหรับผู้เช่า คือ จ่ายค่าเช่าเท่าเดิมแต่ลงทุนน้อยลง เจ้าของโครงการก็ได้ค่าเช่าเท่าเดิมสำหรับผู้ใช้อาคาร ได้การทานอาหารที่เหมือนเดิม แต่ได้พื้นที่ส่วนกลางที่มากขึ้น ดังนั้นเมื่อเข้ามาถึงอาคารจะมีพื้นที่ส่วนกลางของอาคารเหมือนพื้นที่สาธารณะ ต่อเนื่องจากชั้น 1 ไปจนถึงชั้น 4 และทำให้ คนที่เข้าถึงอาคารสามารถมองเห็นกิจกรรมได้ทั่วถึงทุกชั้น แนวคิดเหล่านี้ทำให้ The Commons มีการ ออกแบบที่แตกต่างจากคอมมูนิตีมอลล์อื่น กลายเป็นพื้นที่ส่วนกลางสำหรับย่าน สำหรับเมืองและกลายเป็นสถานที่ยอดนิยมและเป็นจุดท่องเที่ยวแห่งใหม่ให้กับกรุงเทพฯ ซึ่งส่งผลให้เจ้าของโครงการอื่น ๆ เริ่มหาจุดกึ่งกลางระหว่างการออกแบบและธุรกิจที่สามารถกลายมาเป็นเอกลักษณ์ให้กับอาคารบ้างเช่นกัน

จากตัวอย่างทั้งสี่โครงการที่กล่าวถึงข้างต้นนั้น The Flow, Little Shelter, The Mist Hot Spring และ The Commons Thonglor นอกจากความหลากหลายที่สถาปนิกได้นำเสนอในการเลือกใช้วัสดุสำหรับ อาคารแล้ว การคำนึงถึงบริบทและประสบการณ์ของผู้ใช้อาคารที่สถาปนิกกำหนดขึ้นมานั้นได้สร้างเอกลักษณ์และลักษณะพิเศษให้เกิดขึ้นต่างไปในแต่ละอาคาร ถ้าจะเปรียบเทียบการออกแบบเป็นหนังสือตามที่คุณอมตะกล่าวนั้น หนังสือที่ Department of ARCHITECTURE เขียนขึ้น แม้น้ำหนักจะต่างไป แต่หลัก การหรือแก่นของการออกแบบนั้นสามารถเชื่อมโยงถึงกัน “Department of ARCHITECTURE : After the First Decade” แสดงให้เห็นถึงผลงานการออกแบบที่ผ่านประสบการณ์กว่าทศวรรษของอมตะ หลู ไพบูลย์ และทวีติย์ วัชรภักย์ เทพาคำ ทศวรรษใหม่ที่ Department of ARCHITECTURE กำลังจะก้าว ต่อไปนั้นอาจจะพบความหลากหลายที่มากขึ้นจากโจทย์ที่ต่างไป แต่เชื่อแน่ว่าความตั้งใจและความคิด สร้างสรรค์ของผู้ออกแบบนั้นจะทำให้พวกเขาสร้างสรรค์ผลงานดี ๆ ให้ได้เห็นต่อไปอีกหลายทศวรรษ

บรรณานุกรม

Shanghai International College of Fashion and Innovation. (2020). Department of ARCHITECTURE: After the First Decade [Online lecture]. Retrieved from <http://scf.dhu.edu.cn/b0/96/c17478a241814/page.htm>

กิตติกรรมประกาศ

การบรรยายออนไลน์ โดย คุณอมตะ หลูไพบูลย์ “Department of ARCHITECTURE : After the First Decade” เป็นการหยิบผลงานในช่วงทศวรรษที่สองของการออกแบบ ซึ่งเป็นหนึ่งใน International Lecture Series ที่จัดขึ้นโดย Shanghai International College of Fashion and Innovation (SCF) และ Edinburgh College of Art (ECA) โดยมีคุณกุลธิดา ทรงกิตติภักดี และคุณเจอรี่ Jen-Chieh Hung เป็นผู้ดำเนินรายการของการบรรยายครั้งนี้ และผู้ร่วมฟังส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาและคณาจารย์จาก SCF ในประเทศจีน และ ECA ในสหราชอาณาจักรรวมถึงผู้ฟังบางส่วนจากประเทศไทย

งานออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม บ้านกลางเมือง The Edition สาทร-สุขสวัสดิ์

ซัชซัย เปรมประวัติ

โครงการ : งานออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม บ้านกลางเมือง The Edition สาทร-สุขสวัสดิ์

ประเภทโครงการ : โครงการบ้านพักอาศัยแนวราบ จำนวน 299 หลัง

สถานที่ตั้ง : ซอยสุขสวัสดิ์ 64 เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร

เจ้าของโครงการ : บริษัท เอเชียน พร็อพเพอร์ตี้ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน)

ผู้ออกแบบ : สถาปนิกออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม บริษัท Verb.Project

สถาปนิกออกแบบอาคารสโมสร บริษัท Warhitect

ภูมิสถาปนิก บริษัท สตูดิโอโมโรวา จำกัด

นางสาว วรดา แสงสวัสดิ์ (ผู้ออกแบบหลัก)

นาย ซัชซัย เปรมประวัติ (ผู้ควบคุมการออกแบบ)

ปีที่ออกแบบ : 2562 ปีที่โครงการแล้วเสร็จ : 2563

ที่มาของโครงการ

โครงการตั้งอยู่ในพื้นที่เขตทุ่งครุ ใกล้บริเวณปากน้ำสมุทรปราการ ซึ่งเป็นเมืองที่ชาวจีนอพยพจากแผ่นดินใหญ่ใช้เป็นที่พักอาศัยชั่วคราว โดยประกอบอาชีพตามท่าเรือ เป็นพ่อค้าแม่ค้า ทำสวนผัก ไร่ผืนและอื่น ๆ ด้วยความขยันและทักษะในการค้าขายทำให้ชาวจีนเหล่านั้นมีความร่ำรวย กลายเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจขนาดใหญ่ด้านพาณิชย์กรรม และธุรกิจอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก และสืบทอดกิจการ โดยลูกหลานมาจนปัจจุบัน

ดังนั้นด้วยโครงการตั้งอยู่ในบริเวณที่มีคนไทยเชื้อสายจีน ที่สืบทอดกิจการจากบรรพบุรุษจำนวนมากอาศัยอยู่ในบริเวณนี้ จึงเป็นที่มาในการตั้งเป้าหมายของโครงการที่ต้องการสร้างกลุ่มบ้านพักอาศัยที่ตอบสนองต่อวิถีชีวิตของครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ที่กำลังมองหาการขยายครอบครัว โดยที่ยึดหลักการให้ความสำคัญและการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในครอบครัวให้ได้ใช้เวลาร่วมกัน ลำดับความสำคัญ ความสงบและความเป็นส่วนตัว ความเชื่อและความมุ่งมั่นตามวิถีชาวจีน

ภาพที่ 1 นำแนวความคิดของ “เรือนสี่ประสาน” เป็นแนวคิดหลักของโครงการ

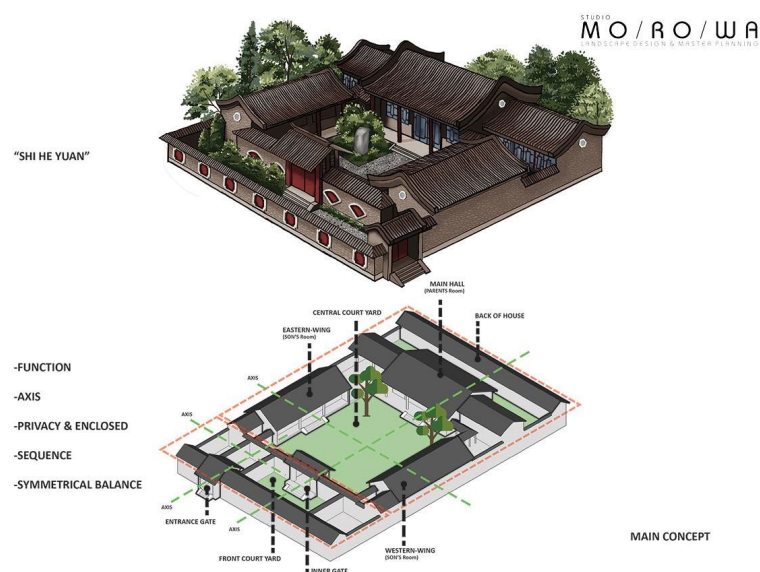
แนวความคิดหลักของโครงการ

ตัวโครงการมีแนวความคิดหลัก ในการนำ แนวความคิดของ “เรือนสี่ประสาน” (ภาพที่ 2) ซึ่งเป็นรูปแบบบ้านของชาวจีนแผ่นดินใหญ่ในอดีต คือ บ้านที่ล้อมรอบด้วยกำแพงทั้งสี่ด้านมีลานบ้านอยู่ตรงกลาง มีแกนเส้นกลางแบ่งเรือนบ้านออกเป็น 2 ส่วน ที่มีความสมมาตรกัน โดยแบ่งเป็นพื้นที่เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนคอร์ทพื้นที่ภายนอก และส่วนคอร์ทพื้นที่ภายใน โดยส่วนคอร์ทพื้นที่ภายนอกจากประตูใหญ่จะแบ่งกำแพงที่แสดงขอบเขตของโลกภายนอกกับพื้นที่ตัวบ้านและกำแพงชั้นในกันพื้นที่อีกชั้นหนึ่ง เป็นเหมือนส่วนต้อนรับ และในขณะเดียวกันก็เป็นเหมือนส่วนที่แยกความเป็นส่วนตัวจากครอบครัวภายในกับแขกที่มาเยี่ยมเยียน ส่วนคอร์ทพื้นที่ภายใน จะแบ่งเป็นเรือนใหญ่ เรือนเล็ก หันหน้าเข้าหาลานตรงกลางบ้าน แสดงให้เห็นการรวมกันของสมาชิกในครอบครัวที่จะได้ใช้พื้นที่รวมตัวไหว้พระจันทร์ในเทศกาลไหว้พระจันทร์ รับประทานอาหาร หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกัน

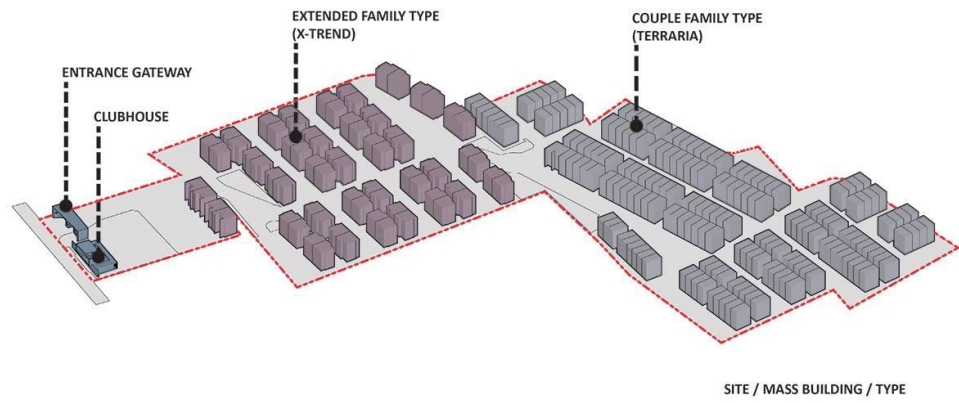
ในรูปแบบของเรือนสี่ประสานนี้ เป็นการแสดงถึงรูปแบบของสภาพแวดล้อมแบบปิดที่สร้างพื้นที่ส่วนตัวที่สงบปลอดภัย และ ให้ความสำคัญของลำดับชั้นความสำคัญ และความเคารพผู้อาวุโสของคนในบ้าน และมุ่งการสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนในครอบครัว

แนวความคิดในงานออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม

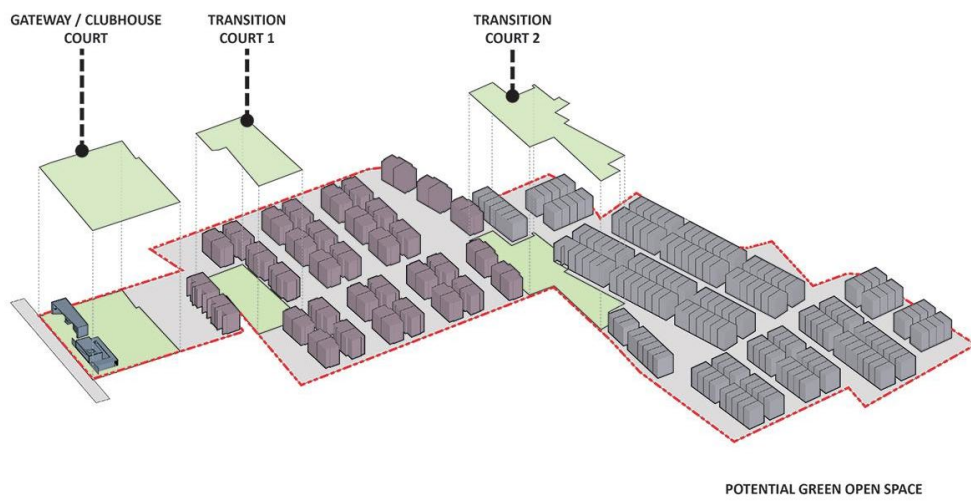
ตัวโครงการได้แบ่งแปลงและกลุ่มรูปแบบบ้านและอาคารออกเป็น 2 รูปแบบ คือ กลุ่มบ้านที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นครอบครัวใหญ่ และกลุ่มบ้านที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มสร้างครอบครัวใหม่ โดยมี ส่วนกลางของโครงการเป็นส่วนต้อนรับอยู่หน้าโครงการ (ภาพที่ 3) จากการวางกลุ่มอาคารของโครงการข้างต้น ทำให้มองเห็นพื้นที่ว่างที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มอาคาร 3 แห่ง เป็นพื้นที่สีเขียวที่มีศักยภาพที่จะเป็นพื้นที่ในการทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มอาคารนั้น ๆ โดยพื้นที่สีเขียวในส่วนพื้นที่ว่างแรกนั้น จะเป็นพื้นที่สวนหลักของโครงการและเป็นสวนที่เป็นเสมือนส่วนต้อนรับ พื้นที่ว่างในส่วนที่ 2,3 จะเป็นสวนลำดับรองลงมาที่จะเป็นพื้นที่สีเขียวในกลุ่มอาคารตามกลุ่มรูปแบบบ้าน

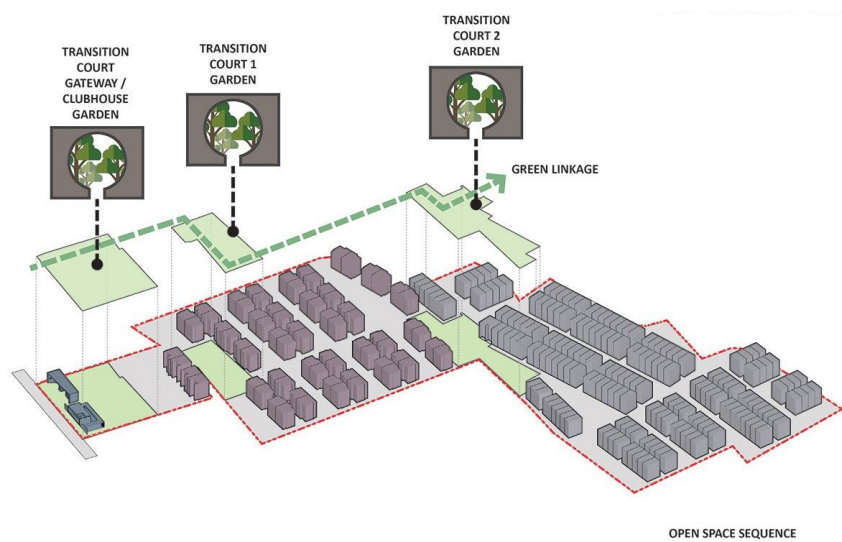
ภาพที่ 2 แสดงแนวคิด “เรือนสี่ประสาน”

ภาพที่ 3 ตัวโครงการได้แบ่งแปลงและกลุ่มรูปแบบบ้านและอาคารออกเป็น 2 รูปแบบ

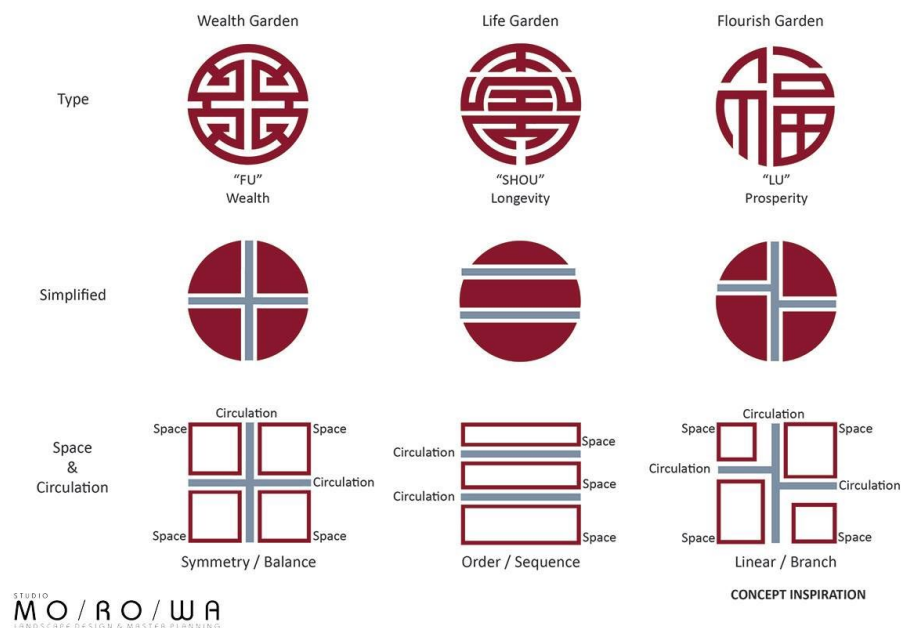

ภาพที่ 4 พื้นที่ว่างที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มอาคาร 3

ภาพที่ 5 การใช้ Moon Gate อย่างสวนจีนเสมือนประตูที่ส่งผ่านจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง

จึงได้เห็นถึงความสำคัญของความเชื่อมต่อกันของพื้นที่ว่างสีเขียวทั้ง 3 จุด โดย พยายามจะให้พื้นที่ว่างทั้ง 3 จุดนี้ มีความเป็นเอกลักษณ์ มีความหมาย การใช้งานและรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป แต่ยังมีสิ่งที่สื่อถึงความเชื่อมโยงกันอยู่ ร้อยเรียงเป็นเรื่องราวที่ออกมาเป็นแนวความคิดหลักของงานภูมิสถาปัตยกรรม (ภาพที่ 4) จึงเป็นที่มาของการใช้รูปแบบของ Moon Gate (ภาพที่ 5) ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไปในสวนจีน ที่เป็นเสมือนประตูที่ส่งผ่านจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง ผนวกกับการนำเอารูปแบบ สัญลักษณ์ ภาษาจีนที่ชาวจีนมักจะนำมาติดที่กำแพงเพื่ออวยพรให้แก่กัน มาเป็นส่วนหนึ่งในการขยายความรูปแบบและเอกลักษณ์ของสวนนั้น ๆ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ผู้อยู่อาศัย (ภาพที่ 6)

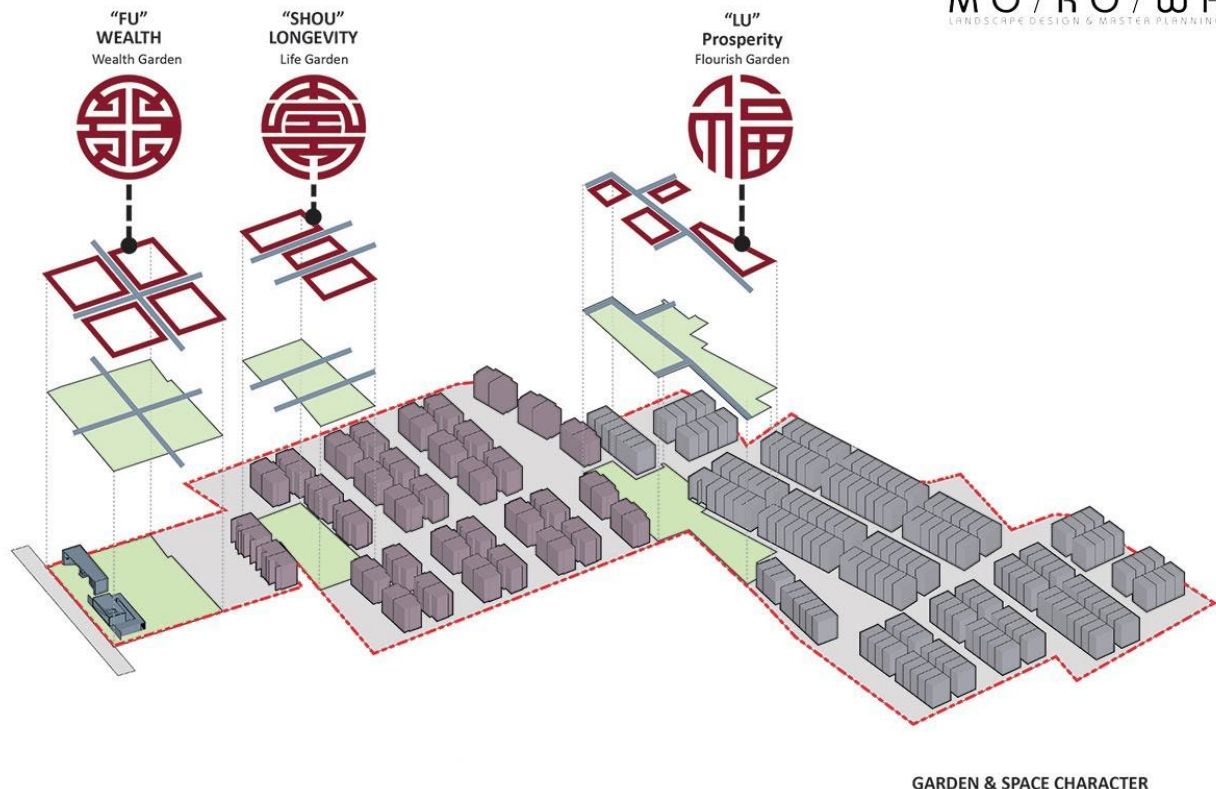
ภาพที่ 6 สัญลักษณ์ภาษาจีนถูกนำมาใช้ในการออกแบบ

“ 福(Fú) / 禄(Lù) / 寿(Shòu) “ “ฝู ลู่ โช่ว” คือ มงคล 3 ประการที่ชาวจีนมักจะอวยพรให้แก่กัน โดยมีความหมายไล่เรียงตามลำดับคือ ความมั่งคั่ง / ความเจริญรุ่งเรือง / ความยั่งยืน

“ 福(Fú) “ ฝู คือ ความมั่งคั่ง สมบูรณ์ สุข และโชคลาภ (Wealth) ถูกกำหนดให้เป็นคุณลักษณะของสวนหลักด้านหน้าโครงการและสโมสร ที่สื่อถึงพื้นที่แบ่งปัน ความมั่งคั่ง ความสมบูรณ์และโชคลาภให้แก่ผู้อยู่อาศัยในโครงการ

“ 禄(Lù) “ ลู่ คือ ความเจริญรุ่งเรือง และความก้าวหน้า (Prosperity) ถูกกำหนดให้เป็นคุณลักษณะของสวนรอง ด้านในสุดที่เป็นกลุ่มของผู้อยู่อาศัยที่เป็นกลุ่ม คนรุ่นใหม่ที่กำลังสร้างครอบครัว และมองถึงความก้าวหน้าเจริญรุ่งเรือง

“ 寿(Shòu) “ โช่ว คือความยั่งยืนและมีชีวิตยืนยาว (Longevity) ถูกกำหนดให้เป็นคุณลักษณะของสวนรองลำดับที่2 ที่เป็นกลุ่มของผู้อยู่อาศัยครอบครัวใหญ่ที่มีพ่อแม่ หรือผู้สูงอายุ ที่ให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจ

GARDEN & SPACE CHARACTER

ภาพที่ 7 การตีความและถอดแบบออกมาตามรูปแบบการใช้งานของพื้นที่(Space)และการเข้าถึงทางสัญจร (Circulation)

การนำเอาสัญลักษณ์ในภาษาจีน ทั้ง 3 มาตีความและถอดแบบออกมาตามรูปแบบการใช้งานของพื้นที่ (Space) และการเข้าถึงทางสัญจร (Circulation) ตามรูปแบบที่ต่างกันออกไป (ภาพที่ 7)

“ 福(Fú) “ ฝู จะเป็นการแบ่งพื้นที่(Space) แบบสมมาตร และสมดุล และทางสัญจร (Circulation) ที่เป็นแกนตัดกันในทางแนวตั้งและแนวนอน

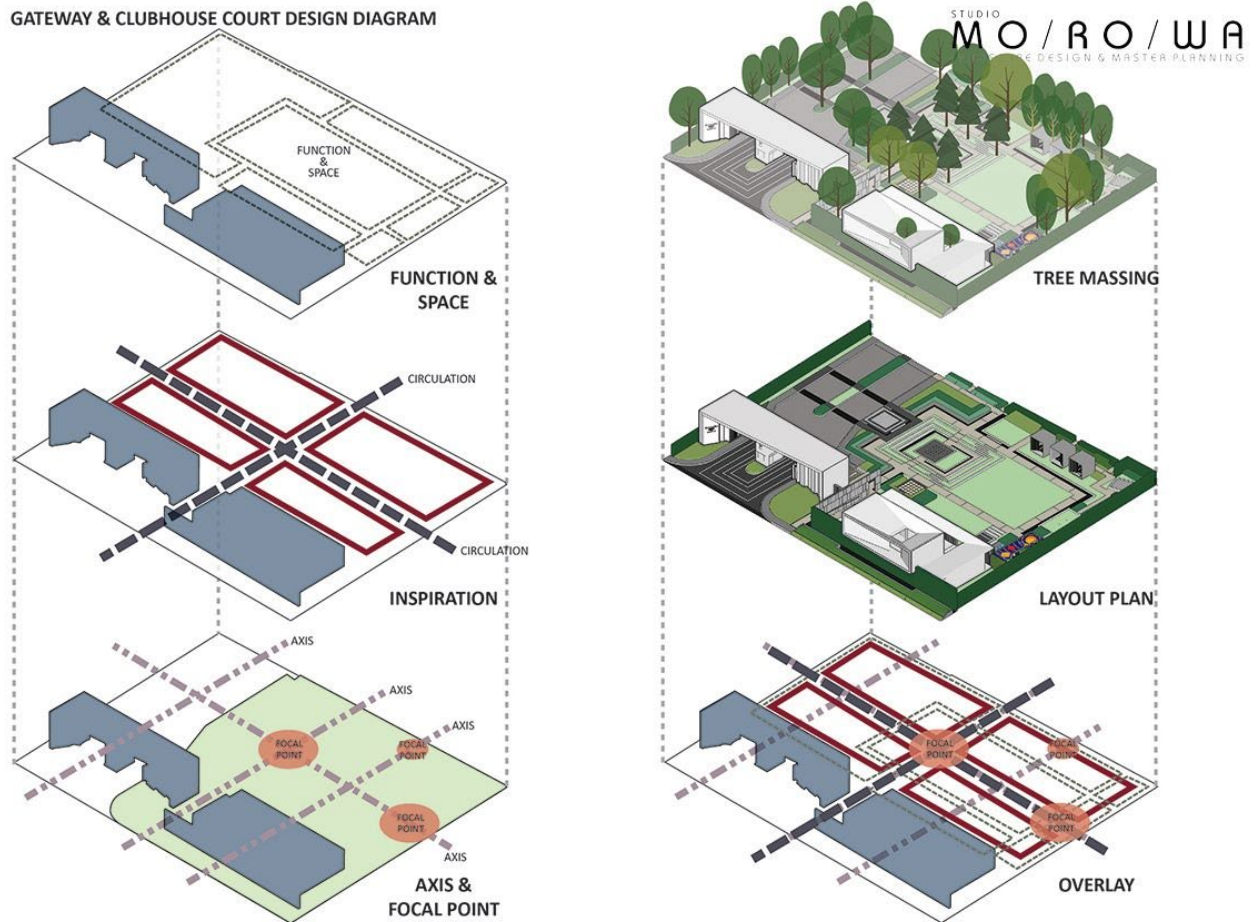
“ 禄(Lù) “ ลุ่ จะเป็นการแบ่งพื้นที่(Space) เป็นลำดับ เป็นระเบียบ และทางสัญจร(Circulation) ที่แบ่งแยกเป็นแถวตามระเบียบ

“ 寿(Shòu) “ โช่ว จะเป็นการแบ่งพื้นที่ (Space) และทางสัญจร(Circulation) เหมือนต้นไม้ที่แตกกิ่งก้าน มีทางสัญจรหลักและแยกย่อยออกไปหาพื้นที่การใช้งาน

การพัฒนาแบบจากแนวความคิดหลักมาสู่การออกแบบในพื้นที่เป้าหมาย

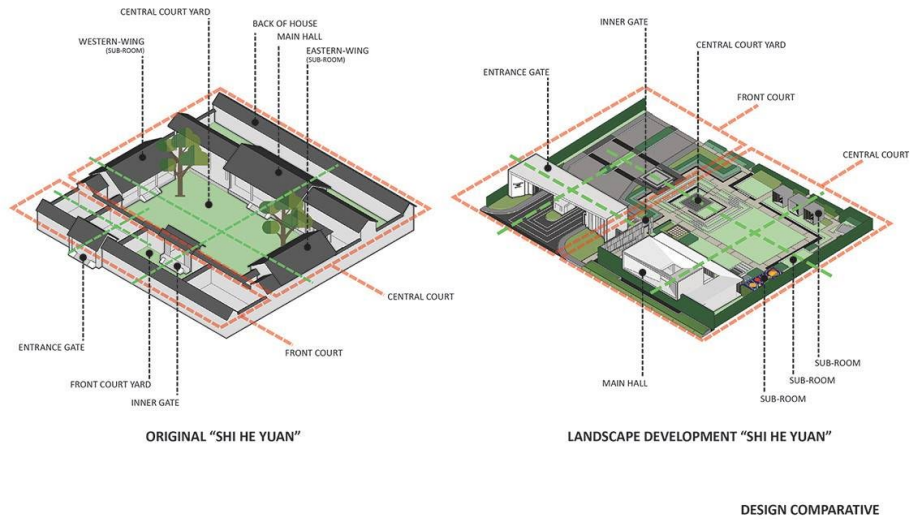
ส่วนหลักด้านหน้าโครงการเป็นพื้นที่แรกที่ถูกนำมาพัฒนาในการออกแบบ โดยจากการวางรูปแบบอาคารของตัวชุมประตูทางเข้า (Gate Entrance) และอาคารสโมสร (Clubhouse) ที่ทางโครงการและสถาปนิก ได้นำแนวความคิดของ เรือนสี่ประสาน (Shi He Yuan) มาใช้ งานภูมิสถาปัตยกรรม จึงได้ประยุกต์แนวความคิดของเรือนสี่ประสาน ที่คำนึงถึง การใช้งาน(Function),ลำดับ(Sequence),ความเป็นส่วนตัวและ

โอบล้อม(Privacy & Enclosed) ,แกน(Axis) ,สมมาตรและสมดุล (Symmetrical Balance) มาผนวกกับแนวความคิดที่วางไว้ให้สวนหลักในพื้นที่นี้เป็น สวนที่สื่อถึง ความมั่งคั่ง สมบูรณ์ สุข (Wealth Garden) จากการแบ่งพื้นที่ (Space) และทางสัญจร (Circulation) วางซ้อนกันเป็นไดอะแกรม เพื่อสร้างกรอบในการออกแบบ (Design Framework) มาสร้างพื้นที่สีเขียวที่เน้นสำหรับการทำกิจกรรมร่วมกันและการพักผ่อนของผู้อยู่อาศัยในโครงการ

ภาพที่ 8 เลเยอร์ของการวางผังภูมิทัศน์

การวางรูปแบบอาคาร มีการปรับจากรูปแบบเรือนสี่ประสาน โดยตัวซุ้มประตูโครงการ (Main Gate) และอาคารสโมสร (Club House) ที่เปรียบถึงโถงกลาง (Main Hall) ถูกขยับมาวางไว้ด้านหน้าและออกแบบให้ผืนสันทะเลส่วนหนึ่งของกำแพงรั้วโครงการ โดยยกโถงลอยให้เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมจีนสมัยใหม่ (Modern Chinese) เพื่อสร้างอัตลักษณ์และดึงดูดความสนใจจากมุมมองภายนอกโครงการ

ภาพที่ 9 เปรียบเทียบรูปแบบในการประยุกต์การออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมจากแนวความคิดหลักของเรือนสี่ประสาน

เมื่อผ่านชมประตูโครงการ (ภาพที่ 10) มีการวางรูปแบบสวนที่เป็นเหมือนส่วนต้อนรับ (Front Court) ตามแบบเรือนสี่ประสาน โดยจะเป็นพื้นที่คอร์ทน้ำพุที่ล้อมรอบด้วยแปลงไม้พุ่มตัดแต่ง และถูกกีดพื้นที่ให้ต่ำลงเป็นขั้นบันได เพื่อให้สามารถใช้เป็นที่นั่งพักผ่อน โดยมีกลุ่มต้นสนฉัตรที่ทำหน้าโอบล้อมพื้นที่ และ ทำหน้าที่เป็นกรอบทางสายตา (Frame View)

ภาพที่ 10 สวนที่เป็นเหมือนส่วนต้อนรับ (Front Court) ตามแบบเรือนสี่ประสาน

ในส่วนของพื้นที่ คอร์ทภายใน (Main Court) ถูกออกแบบให้เป็นสนามหญ้าเปิดโล่งสำหรับทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันของผู้พักอาศัยที่รายล้อมไปด้วยพื้นที่ใช้งาน (Functions) ที่เปรียบเสมือน

Sub-room ในรูปแบบของเรือนสี่ประสาน เช่น ลานหมากล้อม ศาลาชมวิว ลานอาบแดด สนามเด็กเล่น เป็นต้น

ภาพที่ 11 คอร์ทยภายในถูกออกแบบให้เป็นสนามหญ้าเปิดโล่ง

ลานหมากล้อม (“ 圍棋 wéiqí “), ลานโกะ เป็น เกมส้หมากกระดานประจำชาติจีน ซึ่งนำมาประยุกต์ให้เป็นพื้นที่ Function การใช้งานเป็นที่นั่งที่เคลื่อนย้ายได้ (Removeable Seats) และเป็น รูปแบบของงานศิลปะ (Sculptural Art) ที่ช่วยเพิ่มบรรยากาศของวัฒนธรรมจีน (Chinese Culture) ในสวนด้วย

ภาพที่ 12 ลานหมากล้อม

ศาลา 3 สามช่วงอายุ (Multi-Gen Pavilions) (ภาพที่ 13) ถูกออกแบบตามวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น จีน หรือ ญี่ปุ่น ที่มักจะสร้างศาลาไว้ออกมานั่งดื่มชาและชมวิวในสวน (Tea House) ซึ่งในโครงการนี้ได้ออกแบบให้เป็นกลุ่มจำนวน 3 หลัง ที่ผู้อยู่อาศัยในทุกช่วงอายุได้ใช้ร่วมกัน ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ โดยแต่ละหลังจะมีการออกแบบพื้นที่นั่งภายในและรูปแบบการใช้งานรวมถึงการเข้าถึงที่แตกต่างกันไปตามช่วงอายุ รูปแบบหน้าตาของศาลา จะล้อไปกับตัวรูปแบบอาคารสโมสร(Club House) เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ภาพที่ 13 ศาลา 3 สามช่วงอายุ

ลานอาบแดด (Sun-bath Terrace) (ภาพที่ 14) ถูกวางไว้ให้อยู่ในตำแหน่งที่เป็น จุดที่เปิดมุมมองเห็นวิวสวนทั้งหมด อยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ที่ให้ร่มเงาแต่ไม่ทึบมาก และอยู่ใกล้สนามเด็กเล่น เพื่อให้เป็นที่นั่งพักผ่อนของผู้ใหญ่ที่พาลูกหลานมาสนามเด็กเล่นได้นั่งดูแลได้ใกล้ชิด

ภาพที่ 14 ลานอาบแดด

สนามเด็กเล่น (Astronomy Kid's Play) (ภาพที่ 15) เนื่องจากความเชื่อและวัฒนธรรมจีนสมัยก่อนจะมีความเกี่ยวข้องกับ การดูพระอาทิตย์ พระจันทร์ และดวงดาว ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ จึงนำแนว ความคิดดังกล่าวมาประยุกต์กับวิทยาศาสตร์ ดาราศาสตร์ให้ออกมาเป็น สนามเด็กเล่นที่ส่งเสริม พัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็ก (Education Playground) ในเรื่องของวงโคจรของระบบสุริยะจักรวาล หรือ แผง Puzzle จำลองภาพ พระอาทิตย์ พระจันทร์ และดวงดาว ที่เด็กหรือผู้ใหญ่ ก็สามารถมาหมุนต่อภาพ ช่วยกันได้ ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้อยู่อาศัยร่วมกัน

ภาพที่ 15 สนามเด็กเล่น

ในส่วนของอาคารสโมสร (ภาพที่ 16) ออกแบบโดย Warchitect ทางสถาปนิกผู้ออกแบบได้ออกแบบพื้นที่ให้เป็นคอร์ท สระว่ายน้ำด้านล่าง ซึ่งถูกล้อมรอบไปด้วยแผงระแนงพรางสายตา สร้างพื้นที่โอบล้อมที่ให้ความเป็นส่วนตัวแต่ก็ยังเชื่อมต่อกับพื้นที่สีเขียวหลักภายในโครงการทางมุมมองสายตาได้ (Visual Link) และยกตัวพื้นที่ออกกำลังกาย (Fitness Room) ไปไว้อยู่บนชั้น 2 เพื่อให้ได้มุมมองย้อนกลับมาเห็นพื้นที่สวนสีเขียวด้านล่าง

ภาพที่ 16 อาคารสโมสร

With The Main Concept “Shi He Yuan“ the historical type of residence that was commonly found through China. Would be occupied by a single, usually large and extended family, signifying wealth and prosperity. We brought it represent to enclosed environment for privacy living, priority, respect , sharing and family interactive

ด้วยแนวความคิดหลักของโครงการที่ได้แนวความคิดมาจาก เรือนสี่ประสาน “Shi He Yuan“ ซึ่งเป็นรูปแบบบ้านที่พบเห็นได้ทั่วไปของชาวจีน ไม่ว่าจะเป็น ครอบครัวย่อย หรือครอบครัวใหญ่ และครอบครัวขยาย อันเป็นสัญลักษณ์ ของความ มั่งคั่งสมบูรณ์ และ ความเจริญรุ่งเรือง จึงได้นำแนวความคิดดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการออกแบบพื้นที่สภาพแวดล้อมแบบปิดที่โอเอล้อม สร้างพื้นที่ส่วนตัวที่สงบปลอดภัย และให้ความสำคัญของลำดับชั้นความสำคัญ และความเคารพผู้อาวุโสของคนในบ้าน และมุ่งการสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนในครอบครัว

Lighting for night scene is a last jigsaw to complete a full picture of design. Both architects & landscape architect has created lighting in different ideas. To create an atmosphere , functional , highlight areas , emphasize on detail design , visual guideline etc.

การออกแบบ Lighting

ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ ที่ทางผู้ออกแบบในงานนี้ทั้งสถาปนิกและภูมิสถาปนิก ร่วมกันสรรค์สร้างในการให้แสงสว่างมีรูปแบบเฉพาะในหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการ เพื่อสร้างบรรยากาศ การใช้งาน การเน้นพื้นที่เฉพาะจุด การขับDetail ในงานออกแบบ หรือการทำหน้าที่เป็นจุดนำสายตา เป็นต้น

การสร้างภาวะอยู่สบาย สำหรับอาคารพักอาศัยและสำนักงาน ที่ตั้งอยู่ริมทางหลวง

Creating A State of Well-Being for A Mixed-Use Building

สุนารี ลาวัลยะวัฒน์¹

บทคัดย่อภาษาไทย :

การสร้างภาวะอยู่สบายในงานออกแบบสถาปัตยกรรมประเภทอาคารสำนักงานและอาคารพักอาศัย ความสูง 6 ชั้น ภายใต้ข้อจำกัดของพื้นที่ที่มีมลภาวะจากโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเสาเข็มคอนกรีต และถนนพหลโยธิน ผลงานออกแบบนี้เป็นการประมวลองค์ความรู้ผสมผสานกันจากหลายปัจจัย ดังนี้

1. การแก้ปัญหาในเชิงเทคนิคทางด้านงานออกแบบ เพื่อประหยัดพลังงานที่เปลือกภายนอกอาคาร

2. เปลือกนอกของอาคารที่มีความเรียบง่ายในการจัดวางจาก องค์ประกอบของแผ่นคอนกรีตสำเร็จรูปที่ระนาบรูปด้านของอาคาร มีความขัดแย้งกับการออกแบบพื้นที่ภายใน โดยพื้นที่ภายในจะมีความหลากหลายของการใช้วัสดุ

3. การสร้างความขัดแย้งระหว่างภาพลักษณ์ของงานสถาปัตยกรรมภายนอกและภายใน ให้ภายนอกคงความเรียบง่ายของเปลือกอาคารแต่พื้นที่ภายในมีความเคลื่อนไหว มีเจตนาในการร้อยเรียงพื้นที่จากพื้นที่ส่วนธุรกิจที่ชั้นล่าง ไปสู่ความเป็นส่วนตัวของพื้นที่พักอาศัยส่วนบน เมื่อความเป็นส่วนตัวเพิ่มขึ้น ความเป็นธรรมชาติก็จะเพิ่มขึ้นตามเป็นพื้นที่คู่ขนานไปพร้อมกัน

4. การแทรกพื้นที่สีเขียวเข้าไปในการจัดสรรส่วนต่างๆ ของพื้นที่ เพื่อให้เกิดมิติของการเปิดเผยองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่มีความหลากหลายที่ซ่อนอยู่ภายใน พื้นที่สีเขียวจะสร้างความแตกต่างของการใช้งานแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เช่น พื้นที่สีเขียวบนดิน พื้นที่สีเขียวแนวนาน พื้นที่สีเขียวใจกลางบ้าน พื้นที่สีเขียวแนวราบบริเวณดาดฟ้า

คำสำคัญ : ภาวะอยู่สบาย, แผงกันแดด, พื้นที่สีเขียวบนอาคาร, สถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้น, งานออกแบบอาคารแบบผสมผสาน

Keyword : Sustainable design, Shading Design, Elevated green design, Tropical design architecture, Mixed-use architecture

Abstract :

The site and location of this project have several limitation conditions for the building design. It is located as part of an open-air concrete piling factory which operates 24 hr. The land is

¹นางสุนารี ลาวัลยะวัฒน์ อาจารย์ประจำ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

เลขใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ส-สท 3259 Email: sunaree.law@kmutt.ac.th

parallel to the superhighway that has 12 lanes. It is a situation that sandwich between the express highway and the factory production plant. Living among noise pollution from both sides is a critical factor that designers must consider significant.

Moreover, the geometry of the site is rectangular shape. The longest side of the land is the East and the West orientation. Therefore the sun path is along the most extended area of the building. Since the building is part of the factory ground, the plot needs green space to support a comfortable human living condition. Therefore, this project focuses on design, considering three focus points: reducing noise pollution, finding the appropriate tropical design, direct sun path, and increasing the green volume by blending into several pathways inside the building. The simplicity of the façade derives from the prefabrication of concrete plates as the primary material on the façade design. It could pull out the strong character of the owner company as being the concrete solution company. The application of pattern and modular on the façade would spell the concept of simple design. The expression of being “humble” and fit the context of being a concrete factory is critical. However, once the user gets inside the building into the residential zone located on the 4th, 5th, and 6th Floor, there is an unveiling of unexpected living experiences with “home perception.” As “the typically home living that takes place on ground” could have a perception, inside this residential zone has as well. It is a hiding dimension that only the family member could experience as “an oasis of living” in the heart of factory ground.

บทนำภาษาไทย

ผลงานออกแบบชิ้นนี้ผู้ออกแบบต้องการสร้างภาวะอยู่สบายให้ผู้ใช้อาคาร จากการสร้างพื้นที่บังเงาอาคารด้วยแผงกันแดด เพื่อลดการแผ่รังสีความร้อนเข้าสู่ตัวอาคาร และการเว้นช่องกลางอาคารเพื่อเพิ่มพื้นที่ของช่องเปิด สำหรับการได้รับลมและแสงธรรมชาติ ทั้งสองหัวข้อหลักเป็นการใช้แนวความคิดในการออกแบบ สร้างสมดุลการใช้พื้นที่ภายในและภายนอกอาคาร ภายใต้ข้อจำกัดของพื้นที่ที่ตั้งอยู่ริมถนนทางหลวง ในเขตโรงงานอุตสาหกรรม มีมลภาวะทางเสียงและมลภาวะทางอากาศ เนื่องจากผู้ออกแบบต้องการที่จะให้ความสำคัญกับการออกแบบอาคารที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิประเทศในเขตร้อนชื้นของประเทศไทย ในความเรียบง่ายตรงไปตรงมาของรูปลักษณ์อาคารภายนอก จะแฝงความเป็นธรรมชาติที่ซ่อนอยู่ภายในใจกลางอาคาร

บทนำภาษาอังกฤษ

To create a building that suits the tropical climate of Thailand, shading and natural ventilation are the two main focuses. However, this particular project has another problematic factor in dealing with, which is the location. The project site parallel with the

superhighway in the industries zone has a high noise and air pollution level. Therefore, the appropriate solution for the design is trying to block out all kinds of pollutions by using the concrete slab shading-devise, which covers over 90.2% of the façade that facing the main road. On the other hand, the center of the building has a natural courtyard to increase the daylight and natural ventilation. Moreover, the straightforward simplicity of the exterior of the building would create the unexpected nature atmosphere hidden in the center of the building.

1. ข้อมูลเบื้องต้นของโครงการ

ชื่อโครงการ : สำนักงานใหญ่ บริษัท ศรีอยุธยา คอนกรีต จำกัด

ประเภทโครงการ : อาคารสำนักงานและพักอาศัยสูง 6 ชั้น

ขนาดของโครงการ : 2499.18 ตารางเมตร

สถานที่ตั้ง : ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สถาปนิกหัวหน้าโครงการ : นางสาวรี ลาวัลยะวัฒน์

นักออกแบบ ที่ปรึกษาทางด้านการประหยัดพลังงาน : Dr. Martin Schoch

สถาปนิกผู้ช่วย และนักออกแบบผู้ช่วย : นางสาวสิริธร ตั้งตระกูลเจริญ, นายสุธี เจนพานิชการ, นางสาววิกันดา ต้นสกุล, นางสาวสุทธิดา สุนย์โรค

ถ่ายภาพ : นายธงชัย กิริติวิทยานันท์

เจ้าของโครงการ : คุณประมาณ และคุณเบญจา ตั้งตระกูลเจริญ

วิศวกร : นายเมธี คุณเจริญ

ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง : บริษัท ซียู พลัส เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด

ผู้รับเหมางานสถาปัตยกรรมภายนอก : บริษัท ศรีเมือง คอนสตรัคชั่นแอนด์ เอ็นจิเนียริง จำกัด

ผู้รับเหมาก่อสร้างงานตกแต่งภายใน : บริษัท สองหนึ่งดีไซน์แอนด์บิลท์ จำกัด

งบประมาณการก่อสร้าง : 65,000,000 บาท

ระยะเวลาในการก่อสร้าง : 18 เดือน

วันที่โครงการแล้วเสร็จ : 28 ตุลาคม 2560

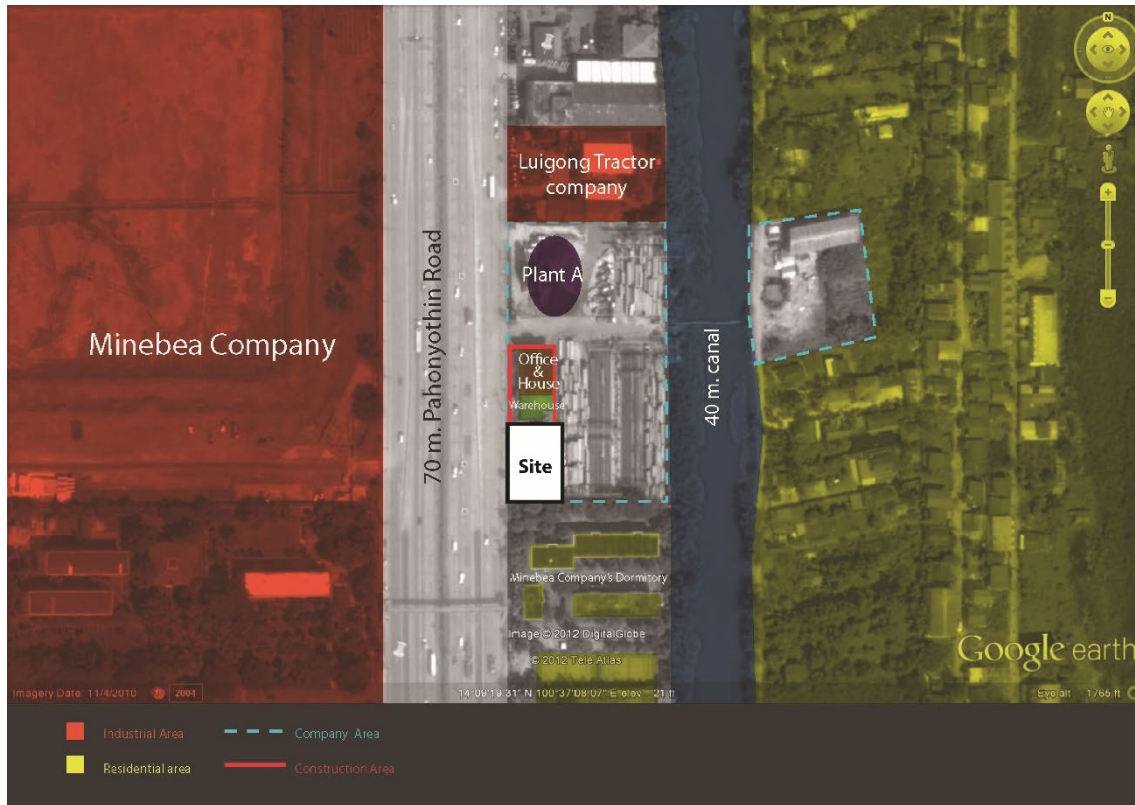
2. ข้อมูลการออกแบบโครงการ :

2.1 ที่มาความสำคัญของโครงการ

การดำเนินการออกแบบทั้งหมดเป็นการพยายามแก้ปัญหา และทำลายข้อจำกัดในการออกแบบทางสถาปัตยกรรม ดังนี้

“สร้างอาคารที่ขวางตะวัน จะสร้างภาวะอยู่สบายได้อย่างไร” ในกรณีนี้คือลักษณะอาคารจะเป็นแนวยาวตามทิศตะวันออกและตะวันตก งานออกแบบที่ได้จะเป็นอาคารที่ขวางแนวเส้นทางของ

พระอาทิตย์ ทำให้อาคารมีอุณหภูมิสูงขึ้นจากการถ่ายเทความร้อนของผนังด้านที่ยาวที่สุดของอาคาร จากผิวอาคารภายนอกเข้าสู่ภายใน

ภาพที่ 1 : แผนที่ตั้งของโครงการอยู่ริมทางหลวงถนนสุขุมวิท

ที่มา: สุณารี ลาวลยะวัฒน์

“การทำให้บ้านมีความเป็น ‘บ้าน ’ ได้อย่างไรในอาคารสำนักงานของโรงงานอุตสาหกรรม” ตัวแปรในเรื่องแสงธรรมชาติสำหรับพื้นที่ของครอบครัวผสมกับการใช้วัสดุ จะสามารถนำไปสู่งานออกแบบที่สร้างความอบอุ่นและความเป็น “บ้าน ” . ในชั้นที่ 4 – 6 ได้อย่างไร เนื่องจากไม่มีส่วนของพื้นที่พักอาศัยที่อยู่บนพื้นดิน จากโครงสร้างพื้นฐานที่เข้าร่วมกับอาคารสำนักงานในชั้นที่ 1-3 ด้านล่าง

2.2 การวิเคราะห์ปัญหา วิธีการออกแบบ หรือ กระบวนการออกแบบ และข้อจำกัดในการออกแบบ

ข้อจำกัดในการออกแบบเกิดจากลักษณะที่ดินที่มีขนาดยาวและแคบ โดยความยาวนั้นขนานไปตามความยาวของถนนทางหลวงที่มีทั้งมลภาวะทางอากาศสูง และเสียงดังจากรถที่สัญจรไปมา นอกจากนี้ขนาดที่ดินมีด้านที่ยาวที่สุดคือทิศตะวันออกและตะวันตก ทำให้เมื่อสร้างอาคารจะมีผนังส่วนใหญ่ของอาคารได้รับแดดที่มีอุณหภูมิสูงตลอดทั้งวัน ปัญหาข้อจำกัดของพื้นที่ ตามความต้องการของผู้ใช้อาคารที่เป็นอาคารสำนักงานในส่วนชั้นล่าง และพักอาศัยในส่วนชั้นบนที่ไม่สามารถมีพื้นที่สีเขียวเพียงพอกับการสร้างภาวะอยู่สบายให้กับผู้ใช้อาคาร

2.3 แนวความคิดในการออกแบบ

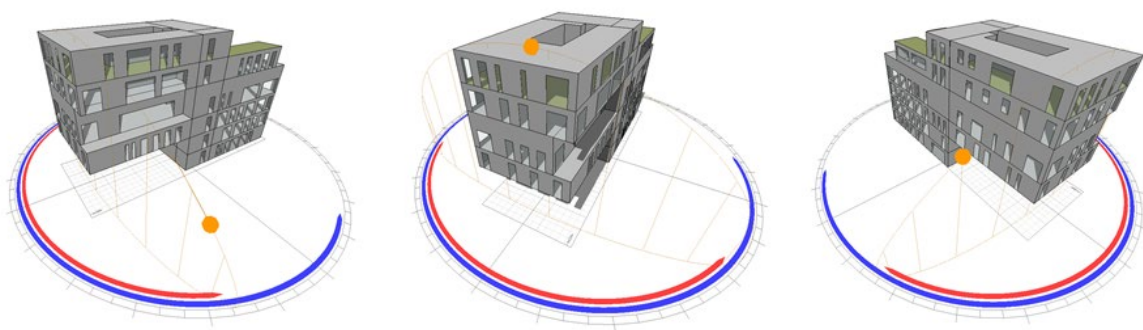
“Unfolded an unexpected experience inside the simplicity of mass and form”

แนวความคิดในการสร้างสถาปัตยกรรมที่มีความเรียบง่าย กลมกลืนไปกับบริบทโดยรอบที่มีความเป็นอุตสาหกรรม เป็นโรงงานผลิตเสาเข็มที่ดำเนินการผลิตตลอด 24 ชั่วโมง แต่เมื่อเข้ามาภายในของอาคารจะซ่อนความอบอุ่น ความเป็นธรรมชาติที่ผู้ใช้อาคารไม่สามารถคาดเดาได้จากรูปทรงภายนอกอาคาร

2.4 การพัฒนาแบบร่าง

แสงแดด และอาคารที่ “ขวางตะวัน”

ประยุกต์งานออกแบบรูปด้านที่ให้ความสำคัญกับการออกแบบแผงกันแดดที่ทำงานสัมพันธ์กัน ระหว่างแผงกันแดด และช่องเปิดของอาคาร โดยแผงกันแดดต้องลดการแผ่รังสีความร้อนที่เปลือกอาคาร ด้านทิศตะวันออกและตะวันตก แต่ยังสามารถนำแสงธรรมชาติเข้ามาในทุกพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ตัวเลือกที่ดีที่สุดในการทำแผงกันแดดคือ อาคารที่มีการออกแบบแผงกันแดดที่บังบังพื้นผิวอาคารชั้นในที่ 90.2 %

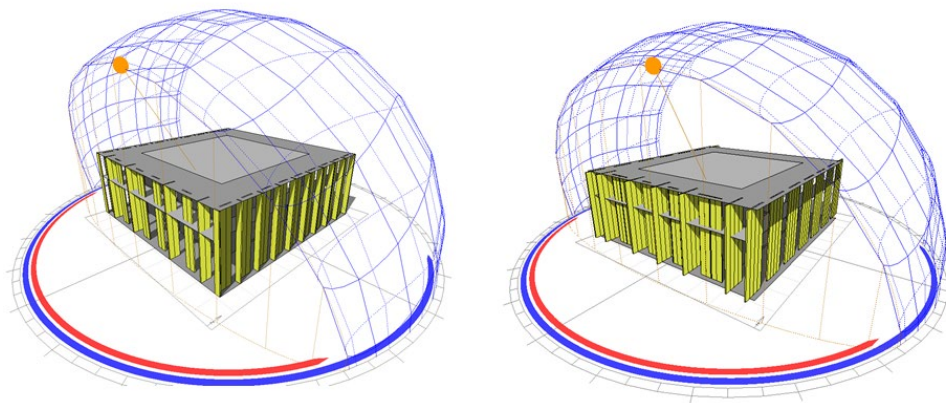
East

South

West

ภาพที่ 2 : พื้นผิวอาคารที่ได้รับแสงอาทิตย์โดยตรง ที่ยังไม่มีการออกแบบแผงกันแดด

ที่มา: สุณารี ลาวัลยะวัฒน์

Shading D : cover 84.8%

Shading F : cover 90.2%

ภาพที่ 3 : เปรียบเทียบการออกแบบแผงกันแดด ในสถานะที่ตั้งเดียวกัน ระหว่างแผงกันแดดชนิดที่บังแดด 84.8% และ 90.2%

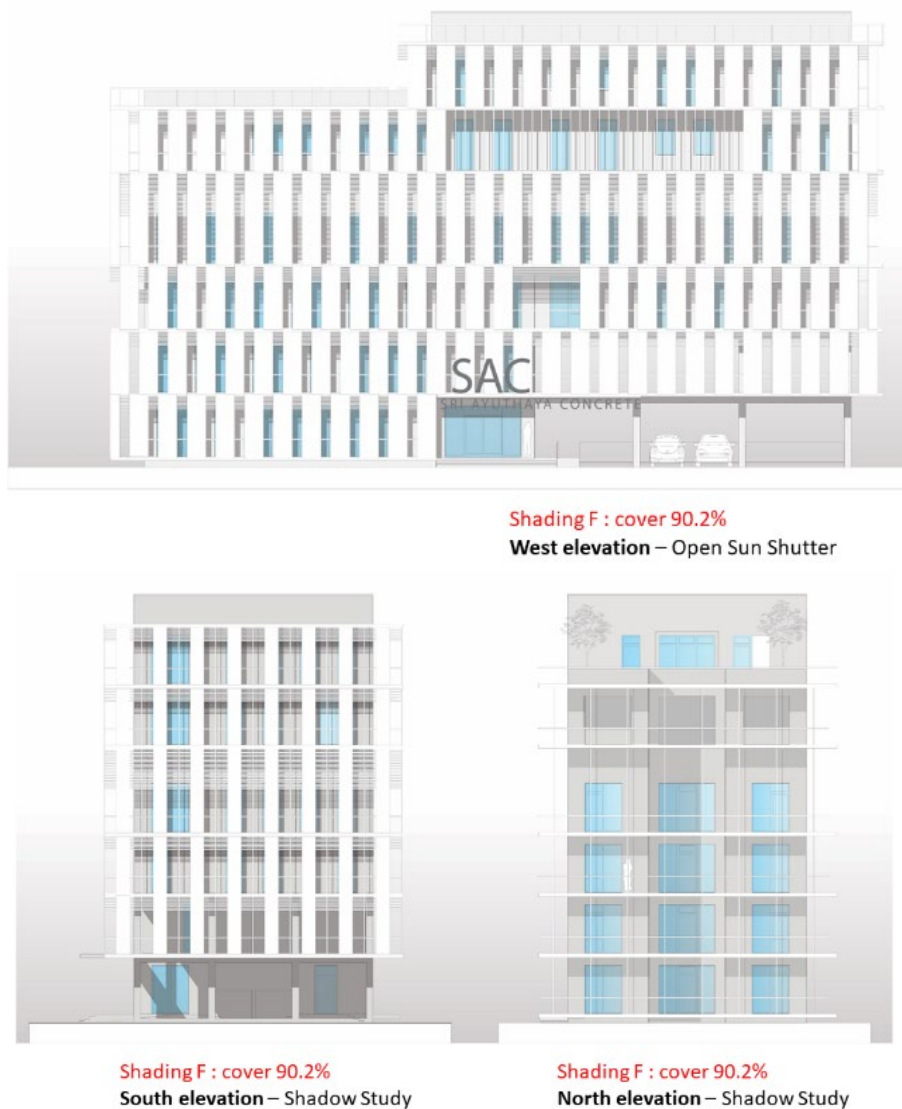
ที่มา: สุณารี ลาวัลยะวัฒน์

2.5 การประยุกต์ใช้แนวความคิดในการออกแบบส่วนต่างๆ ของโครงการ

รูปด้านอาคาร และรูปแบบแผงกันแดดที่พัฒนา:

จากข้อมูลวิเคราะห์ simulation ในขั้นต้น แบบพัฒนารอบสุดท้าย โดยการพัฒนาให้มีการปิดทึบของแผงกันแดด 90% ไปประมวลผลเป็นรูปแบบแผงกันแดดจริงในการทำแบบก่อสร้าง เพื่อให้แผงกันแดดทำหน้าที่ป้องกันการแผ่รังสีความร้อนเข้าภายในอาคาร และเป็นส่วนที่ช่วยกรองแสงธรรมชาติที่เหมาะสมกับอาคาร สำหรับอาคารในด้านตะวันออกและตะวันตก

นอกจากนี้มีการเพิ่มแผงกันแดดอะลูมิเนียม คอมโพสิต ที่สามารถปรับองศาได้ในส่วนของพื้นที่สำคัญ เช่น ห้องประชุมใหญ่ และห้องนอนใหญ่ เพื่อเพิ่มทางเลือกในการปรับองศาของแสงอาทิตย์ และการปรับวิสัยทัศน์ในการมองเห็นภาพออกไปด้านนอกอาคาร ให้ผู้ใช้อาคารได้สามารถปรับให้เหมาะสมกับความต้องการได้

ภาพที่ 4 : รูปด้านการใช้แผงกันแดดของอาคารทิศตะวันตก ทิศใต้ และ ทิศเหนือ

ที่มา: สุณารี ลาวัลยะวัฒน์

Shading F : cover 90.2%
East elevation – Open Sun Shutter

ภาพที่ 5 : แสดงการใช้แผงกันแดดในทิศตะวันออก

ที่มา: สุณารี ลาวัลยะวัฒน์

3. ข้อมูลผลงานการออกแบบ งานสร้างสรรค์ งานวิจัยและกระบวนการออกแบบ

3.1 ผลงานการออกแบบ กระบวนการออกแบบ

การเติมแสงธรรมชาติ และพื้นที่สีเขียวในการสร้างพื้นที่สีเขียว

เนื่องจากที่ดินมีข้อจำกัดในการทำพื้นที่สีเขียวที่เหมาะสมกับการเป็นที่พักอาศัย ดังนั้นผู้ออกแบบได้เพิ่มพื้นที่สีเขียวในบริเวณต่างๆ ของอาคารตามแนวคิดของอาคาร โดยแบ่งเป็น 3 บริเวณ คือ สวนระเปียงชั้น 4, สวนใจกลางอาคาร และสระว่ายน้ำชั้น 5, สวนดาดฟ้าที่ชั้น 6

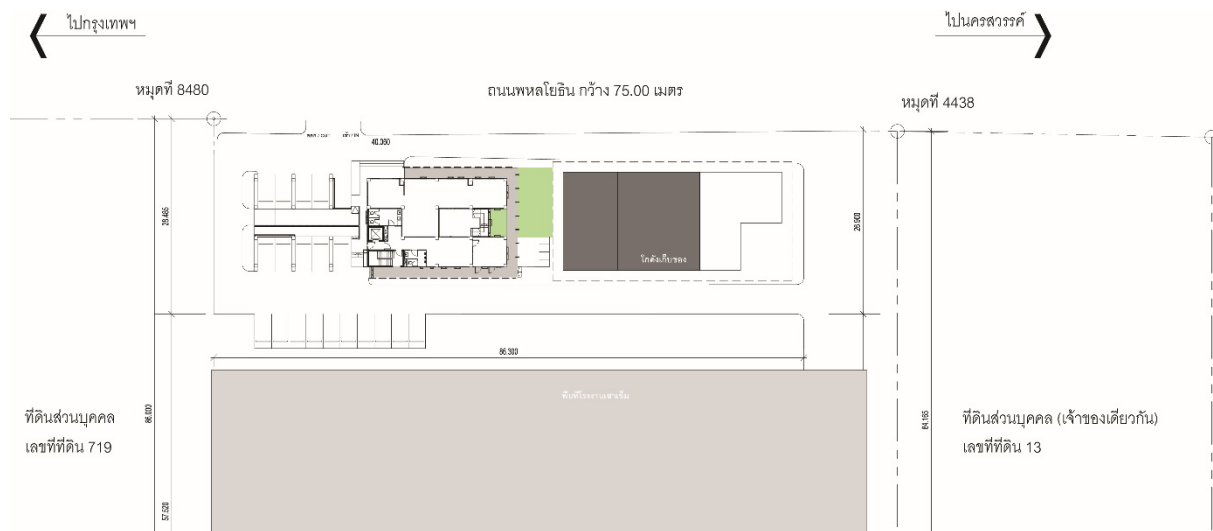

ภาพที่ 6 : แบบจำลองรูปตัดอาคารแสดงพื้นที่สีเขียวและสระว่ายน้ำ บริเวณกลางอาคารที่ชั้น 5

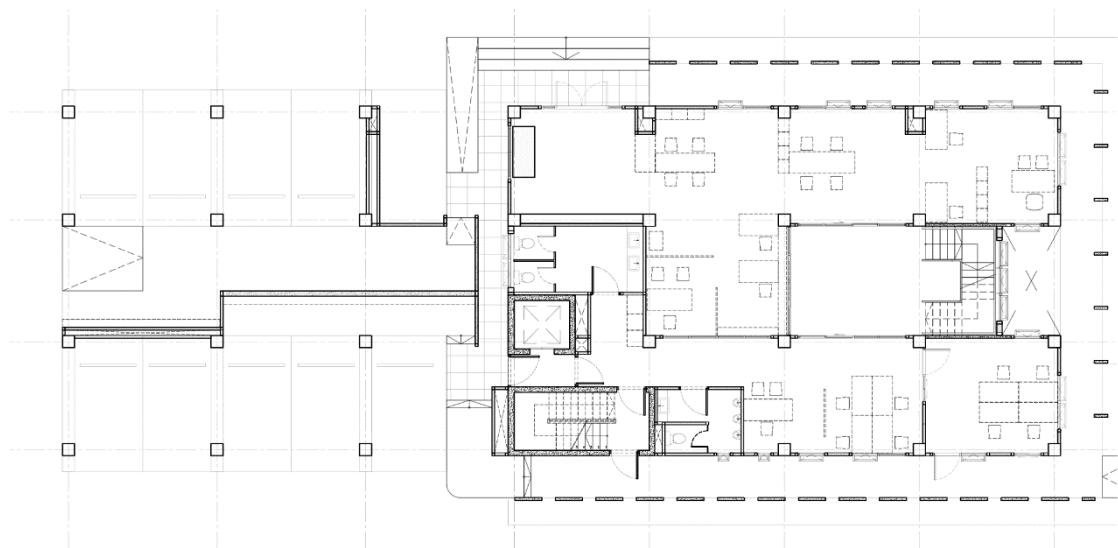
ที่มา: สุณารี ลาวัลยะวัฒน์

แบบจำลองแสดงภายในอาคารตามแนวตัด มีการจัดเตรียมพื้นที่สีเขียวในรูปแบบต่าง ๆ สอดแทรกในอาคารตามแนวตั้ง เช่น สวนกลางอาคารที่มีความลึกของดิน 2.50 เมตร เพื่อการปลูกต้นไม้ยืนต้น ขนาดใหญ่ สำหรับสรวายน้ำที่ชั้น 5 จะเป็นการซ้อนสรวายน้ำเป็น 2 ชั้นเพื่อป้องกันการรั่วซึม โดยพื้นที่ที่เหลือคือห้องเครื่องควบคุมระบบน้ำของอาคาร

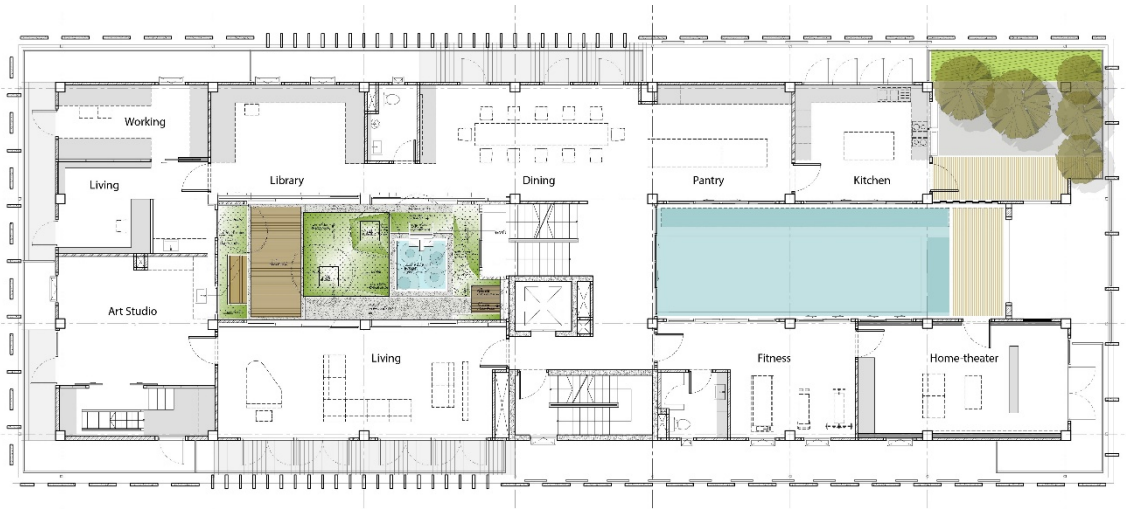
3.2 แบบเพื่อประกอบการพิจารณา

ภาพที่ 7 : ผังบริเวณ
ที่มา: สุณารี ลาวลัยะวัฒน์

ภาพที่ 8 : แพลนชั้น 1 พื้นที่สำนักงาน
ที่มา: สุณารี ลาวลัยะวัฒน์

ภาพที่ 9 : แพลนชั้น 5 พื้นที่พักอาศัยครอบครัว
 ที่มา: สุณารี ลาวัลยะวัฒน์

ภาพที่ 10 : รูปตัดแนวยาวของอาคาร
 ที่มา: สุณารี ลาวัลยะวัฒน์

ภาพที่ 11 : รูปด้านของอาคาร

ที่มา: สุณารี ลาวัลยะวัฒน์

4. ข้อมูลหลังการออกแบบ การอภิปรายผล หรือ การวิจารณ์และสรุป หรือ ข้อเสนอแนะ

4.1 ประโยชน์ที่ได้รับจากการออกแบบ

ผลงานที่ดีจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ถ้าเจ้าของโครงการไม่ยินยอม หรือไม่มีความเชื่อในผู้ออกแบบ งานออกแบบอาคารนี้ มีการใช้ภาษาทางสถาปัตยกรรมที่แตกต่างไปจากภาษาที่คุ้นชินในสังคม ผู้ออกแบบต้องการให้เปลือกอาคารภายนอกเป็นการแก้ปัญหาในเชิงเทคนิคทางด้านเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม - Environmental Technology Design Approach แต่การจัดวางพื้นที่เป็นการตั้งเป้าหมายเพื่อความเป็นอยู่ในมิติของมนุษย์และความสัมพันธ์ของครอบครัว - Space programming in human Approach อาคารหลังนี้มีรูปทรงและสัดส่วนที่ชัดเจนภายนอก กล่าวคือ มี “รูปลักษณ์อาคารที่แข็ง ตรงไปตรงมา เมื่อมองจากภายนอก” ผลสืบเนื่องจากการออกแบบตอบสนองโจทย์ทางด้านเทคโนโลยีอาคาร แต่เมื่อผู้ใช้อาคารได้เข้ามาพื้นที่ภายใน จะสัมผัสได้ถึง “ความอบอุ่น สบายตา ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ภายใน” ที่เกิดจากการสร้างผลงานที่มุ่งให้เกิดพื้นที่แสดงถึงความอบอุ่น ความเป็น “บ้านพักอาศัย”

ภาพที่ 12 : ภาพถ่ายกลางคืนด้านหน้าอาคารที่อยู่ริมถนน เพื่อเก็บศึกษาข้อมูลความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้อาคาร
ที่มา : สุนารี ลาวัลยะวัฒน์

ภาพที่ 13 : รายละเอียดการใช้แสงกันแดดทั้งแนวตั้งและแนวนอน
ที่มา : สุนารี ลาวัลยะวัฒน์

ประโยชน์ที่ได้จากการออกแบบต่อสถาปนิกคือ เป็นการทำงานที่สามารถยกระดับวิชาชีพ โดยผู้ออกแบบ ได้รับความไว้วางใจให้ออกแบบทั้งงานสถาปัตยกรรมภายนอก งานตกแต่งภายใน การจัดวาง จัดซื้อเฟอร์นิเจอร์ และออกแบบภูมิทัศน์ งานที่ครบทุกองค์ความรู้แบบสมบูรณ์เช่นนี้เป็นงานที่ไม่สามารถ

เกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง นับเป็นความโชคดีอย่างสูงสุดของผู้ออกแบบที่ได้มีโอกาสสร้างสรรค์งานนี้ โดยประโยชน์ที่สะท้อนกลับไปให้เจ้าของอาคาร คือการสร้างภาวะอยู่สบายอย่างยั่งยืน มีสมดุลที่ดีกับการอยู่กับธรรมชาติ มีสมดุลที่ดีของชีวิตสามารถลดชั่วโมงในการเดินทางระหว่างบ้านและที่ทำงาน ภายใต้สภาวะข้อจำกัดเดิมของพื้นที่ตั้ง ที่ในเบื้องต้นเหมาะสำหรับเป็นพื้นที่ทำงานอย่างเดียว ไม่เหมาะสำหรับเป็นพื้นที่พักอาศัย

4.2 สรุปผลการออกแบบ การต่อยอดประยุกต์ในอนาคต

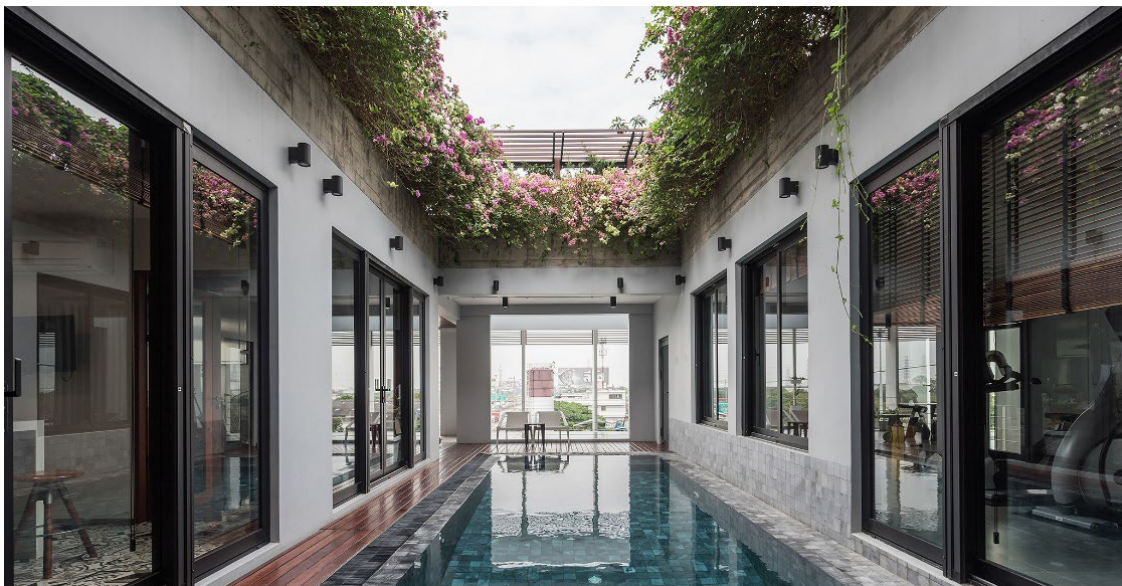
ผลจากการออกแบบสามารถแบ่งเป็นพื้นที่หลักได้ 3 พื้นที่ดังนี้

1. ภาวะความเป็นบ้านพักอาศัยที่สามารถทำให้ผู้พักอาศัยตื่นเช้าได้ยินเสียงนกร้อง และแสงธรรมชาติที่ตกกระทบยอดไม้ มองเห็นได้จากเตียงนอนของห้องนอนใหญ่ที่ชั้น 6 โดยความเป็นจริงแล้วตำแหน่งของห้องนอนนั้น เป็นด้านที่อยู่ริมถนนหลวงสายหลักขนาด 16 ช่องทางจราจร

ภาพที่ 14 : แสงและธรรมชาติที่มองเห็นได้จากห้องนอนชั้น 6

ที่มา : สุนารี ลาวัลยะวัฒน์

ภาพที่ 15 : สระว่ายน้ำขนาดใหญ่กับห้องครัวและห้องออกกำลังกายที่ชั้น 5

ที่มา : สุนารี ลาวัลยะวัฒน์

2. แสงธรรมชาติภายในอาคารจากช่องแสงแนวตั้ง ที่กำหนดให้ปรับองศาได้ตามความต้องการของผู้ใช้อาคารในพื้นที่ส่วนกลาง เช่นห้องนั่งเล่น ห้องดูโทรทัศน์ ที่สมาชิกในบ้านมาใช้พื้นที่ร่วมกัน แฉงกันแดดที่ใช้จะเปลี่ยนจากแบบติดถาวร เป็นแบบที่ปรับได้ตามแสงธรรมชาติ และความต้องการที่จะเห็น ภูมิทัศน์ด้านนอกอาคารจะเปลี่ยนไปในแต่ละฤดูกาล

ภาพที่ 16 : เปรียบเทียบบริเวณห้องพักผ่อนที่มีการใช้แสงกันแดดแบบปรับองศาได้

ที่มา : สุณารี ลาวัลยะวัฒน์

3. ระเบียงโดยรอบอาคารด้านหลังแผงกันแดดทำหน้าที่แตกต่างกัน เช่น เป็นทางสัญจร ภายนอกอาคาร เป็นระเบียงตากผ้า และเป็นสวนไม้ นำเอาธรรมชาติเข้ามาในห้องนั่งเล่นเพื่อสร้างบรรยากาศ ความสงบสบาย และช่วยกรองแสงจากทางทิศตะวันตกก่อนเข้าสู่ตัวอาคาร

ภาพที่ 17 : สวนบนระเบียงชั้น 4 และ พื้นที่โถงรับรองแขก

ที่มา: สุณารี ลาวัลยะวัฒน์

4.3 ปัญหาข้อจำกัด และแนวทางแก้ไข

ปัญหาหลักจะเกิดจากข้อจำกัดของพื้นที่ ทำให้ผู้ออกแบบนำเอาองค์ประกอบต่างๆ ที่ควรจะมี อยู่บนดิน หรืออยู่รอบนอกอาคารมาไว้ในอาคาร เช่น พื้นที่สีเขียว และสระว่ายน้ำ

1. สวนกลางบ้าน อัตราการเติบโตของต้นไม้แตกต่างไปจากต้นไม้ที่ปลูกบนดินโดยตรงตาม ธรรมชาติ ต้นไม้เก่ามีอัตราการเติบโตเร็วเกินไปเนื่องจากต้องการแสงจากด้านบน ต้นไม้ที่นำมาเพิ่มเติมเป็น ต้นเล็กและจะเติบโตช้ากว่าปกติในช่วงแรก สำหรับสวนบริเวณระเบียงตลอดแนวทิศตะวันตก ป่าไม้มีการ

เติบโตอย่างรวดเร็วไปเบียดแผงกันแดด เนื่องจากได้รับแสงอาทิตย์จากบริเวณนี้ในปริมาณมาก ทำให้ต้องมีการลิดกิ่งบ่อยกว่าปกติ ส่วนใบที่เขียวสวยมักออกไปอยู่ภายนอกอาคารมากกว่าที่จะแตกกิ่งด้านในอาคาร

2. เนื่องจากอาคารตั้งอยู่ในพื้นที่โรงงานที่มีการใช้เครน และมีการหล่อเสาเข็มที่มีขนาดยาวมาก การสร้างพื้นที่ส่วนตัวสำหรับการใช้สระว่ายน้ำจะทำได้โดยให้ตำแหน่งของสระอยู่ใจกลางอาคาร หลบจากทัศนียภาพของพื้นที่โรงงาน แต่แนวคิดนี้ต้องมาพร้อมแนวทางแก้ปัญหาในเชิงเทคนิคการก่อสร้างของการป้องกันการรั่วซึมของสระว่ายน้ำที่ชั้น 5 ไปสู่พื้นที่อื่นๆ มีการใช้แนวความคิดสระซ้อนสระ คือ การทำสระว่ายน้ำซ้อนสองชั้น และติดตั้งปั้มน้ำป้องกันในสระชั้นที่ซ้อน เป็นการออกแบบเพื่อป้องกันการรั่วซึมของสระว่ายน้ำที่มีการออกแบบให้อยู่ในอาคาร

5. บรรณานุกรม

- Allen, E., & Iano, J. (2017). The architect's studio companion: Rules of thumb for preliminary design (6th ed.). Nashville, TN: John Wiley & Sons.
- Bauer, M., Möhle, P., & Schwarz, M. (2010). Green Building: Guidebook for Sustainable Architecture. Berlin, Heidelberg: Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
- Bere, J. (2013). An Introduction to Passive House. London, England: RIBA Publishing.
- Chang, J.-H. (2016). A genealogy of tropical architecture: Colonial networks, nature and technoscience. London, England: Routledge.
- Costa Duran, S., & Sanchez Vidiella, A. (2011). The sourcebook of contemporary green architecture. New York, NY: Harper Design International.
- Daniels, K. (1998). Low tech, light tech, high tech: Bauen in der informationsgesellschaft. Basel, Switzerland: Birkhauser Verlag AG.
- Hopfe, C. J., & McLeod, R. S. (Eds.). (2015). The Passivhaus Designer's Manual: A technical guide to low and zero energy buildings. London, England: Routledge.
- Kwok, A. G., & Grondzik, W. T. (2018). The Green studio handbook: Environmental strategies for schematic design (3rd ed.). London, England: Routledge.
- Lechner, N. (2014). Heating, cooling, lighting: Sustainable design methods for architects (4th ed.). Nashville, TN: John Wiley & Sons.
- Vassigh, S. (2011). Building systems integration for enhanced environmental performance. Boca Raton, FL: J Ross Publishing.

6. กิตติกรรมประกาศ

มิตินี้ทับซ้อนกันในการออกแบบและการก่อสร้างของอาคารนี้ จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าไม่ได้รับการยินยอมและสนับสนุนจากเจ้าของอาคาร คือ ครอบครัวตั้งตระกูลเจริญ เป็นผู้จ้างงานที่มีความเข้าใจ วางใจให้ผู้ออกแบบได้ใช้วิชาความรู้อย่างเต็มความสามารถ ผลที่ได้ทั้งหมดเป็นเพราะความใจกว้าง เปิดรับ

ความคิดที่นำเสนอโดยสถาปนิก งานที่ดีที่จะเกิดขึ้นได้นั้น มีปัจจัยที่เป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดคือเจ้าของโครงการ ผลงานนี้คือการรวมกันระหว่างองค์ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพของการสร้างสรรค์ผลงานทางสถาปัตยกรรม เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล การตั้งสมมุติฐาน การวิจัย การทดสอบ เปรียบเทียบความเป็นไปได้ต่าง ๆ ในขั้นตอน การออกแบบ นำมาประสานกับองค์ความรู้ทางวิชาชีพออกแบบสถาปัตยกรรมและการบริหารจัดการ การก่อสร้าง ตลอดระยะเวลา 4 ปี จนโครงการแล้วเสร็จอย่างสมบูรณ์

Choui Fong Tea Café 2

จิรวะ หงสกุล, เอกลักษณ์ ศิริวัตร, สาคร ทองดวง

ข้อมูลเบื้องต้นของโครงการ

โครงการ : Choui Fong Tea Café 2

ประเภทโครงการ : ร้านอาหาร

สถาปนิก/นักออกแบบ : IDIN Architects (คุณจิรวะ หงสกุล, คุณเอกลักษณ์ ศิริวัตร, คุณสาคร ทองดวง)

เจ้าของโครงการ : คุณชญญา วนัสพิทักษกุล

วิศวกร/ที่ปรึกษาโครงการ : คุณชัยยศ พินิจจิตรสมุทร, คุณเอกชัย เหมหอมวงษ์, คุณปณท เกื้อกุลวงษ์

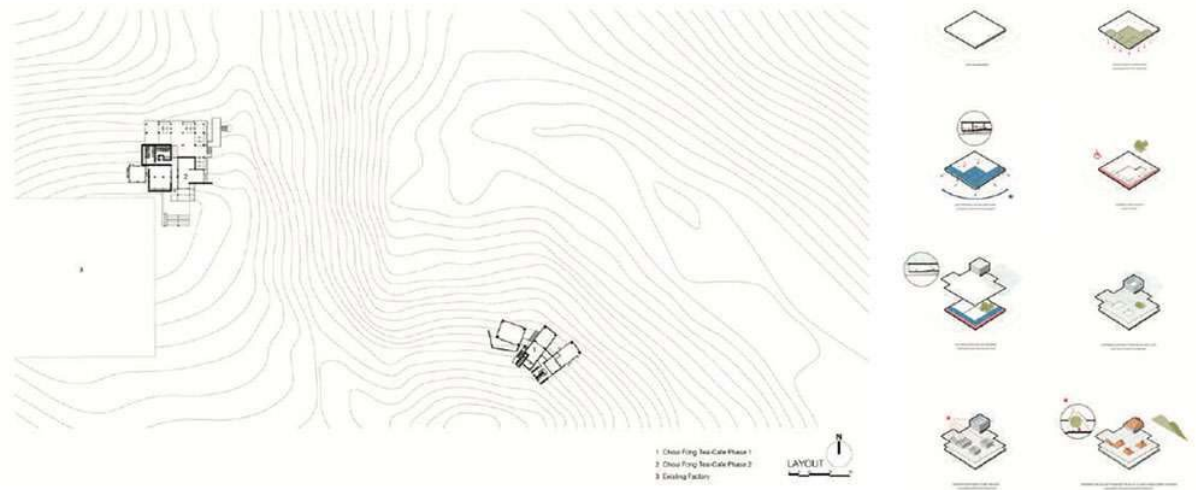
งบประมาณการก่อสร้าง : 35 ล้านบาท

ระยะเวลาในการก่อสร้าง : 2016 - 2019

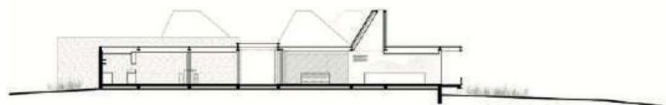
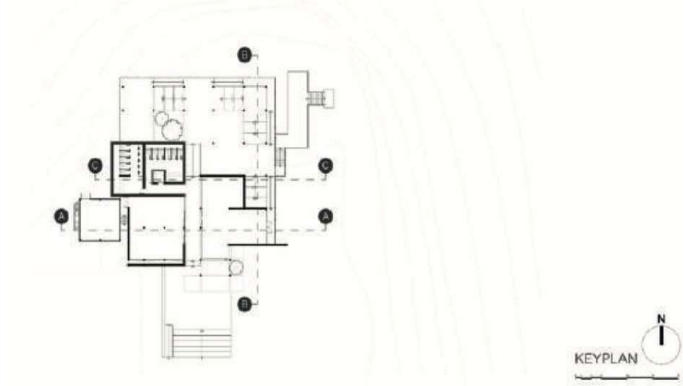
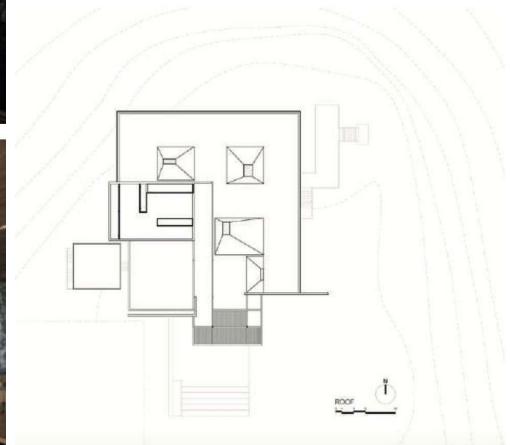
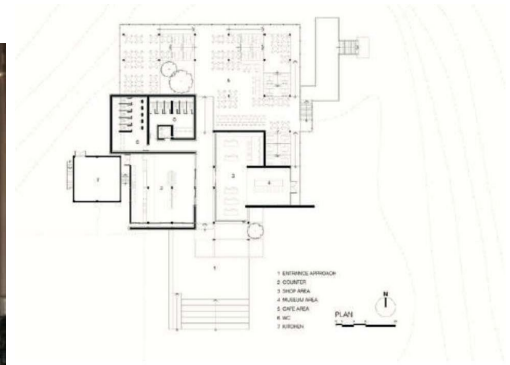
วันที่โครงการแล้วเสร็จ : 1 มีนาคม 2019

แนวความคิดในการออกแบบ

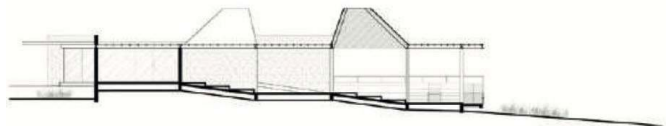
หลังจากที่ Choui Fong Tea Cafe เปิดตัวในปี 2015 ไร่ชาแห่งนี้ก็ได้ ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และกลายเป็นหนึ่งใน tourist destination ของจังหวัดเชียงราย อาคารเดิมจึงไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว ได้เพียงพอโครงการ Choui Fong Tea Café 2 จึงเกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นพื้นที่ส่วนต่อขยายสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวให้ได้มากขึ้น ใน Phase 2 นี้ จัดให้มีพื้นที่ส่วนคาเฟ่ที่ใหญ่ขึ้นซึ่งสามารถรองรับได้ มากถึง 250 ที่นั่ง รวมไปถึงพื้นที่ขายของที่ระลึกที่มีขนาดใหญ่ขึ้น นอกจากนี้ยัง เพิ่มเติมในส่วน exhibition ที่เล่าประวัติความเป็นมาของไร่ชาฮุยฟงและสาธิตวิธี - การชงชาอีกด้วย แต่เหนือสิ่งอื่นใด ความต้องการสำคัญของเฟสนี้ คือ ต้องออกแบบโดยคำนึงถึงผู้ใช้ทุกเพศทุกวัย (Universal design) เนื่องจากที่เฟส 1 เปิดทำการ ทำให้ทราบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมเป็นครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งใช้รถเข็นเป็นหลักจึงต้องออกแบบให้เอื้อต่อการใช้งานของ ลูกค้ายุคนี้ด้วย ที่ตั้งของเฟส 2 อยู่ที่เนินเขาถัดไปจากเฟส 1 โดยเนินเขานี้เป็นที่ตั้งของ โรงงานหลักและร้านขายของดั้งเดิม ต่อมาเมื่อต้องการสร้างเฟส 2 จึงมีการรื้อถอน ร้านนี้ ออกและสร้างใหม่ถัดจากโรงงานเพื่อหันหน้าออกรับวิวไร่ชา อาคารในเฟส 2 จึงมีลักษณะเป็นผืนสี่เหลี่ยมวางอยู่บนเนินเขาติดกับโรงงานขนาดใหญ่ที่กิน พื้นที่กว้างอยู่แล้ว ทำให้ไม่จำเป็นต้องกดอาคารลงไปบนเนินดินเพื่อเปิดพื้นที่ และมุมมองรับวิวบนยอดเนินเหมือนเฟส 1

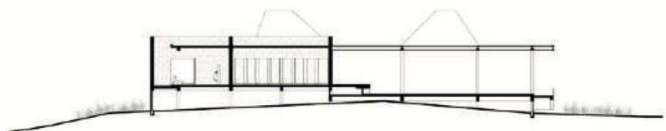
จุดมุ่งหมายของการมาเยี่ยมชมที่นี่คือการรับวิวและใกล้ชิดกับธรรมชาติ ให้ได้มากที่สุด ในขณะเดียวกันก็ต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้งานรถเข็น ได้ ดังนั้นการออกแบบในหลายๆจุดจึงต้องตอบโจทย์กับทั้งสองประเด็นนี้ให้ได้ มากที่สุด ดังนั้นเพื่อการเปิดรับวิวที่มากที่สุดระดับพื้นของอาคารจึงค่อยๆลด ระดับลง ตามสโลปของเนินเขาจากด้านในถึงด้านริมของอาคารเพื่อโต๊ะที่ อยู่ริมนอก ไม่เบียดบังวิวโต๊ะที่อยู่ด้านในทำให้ทุกโต๊ะสามารถรับวิวได้อย่าง ชัดเจน นอกจากนี้เพื่อให้โต๊ะที่อยู่ริมอาคารใช้งานได้ดี จึงออกแบบปีกด้านบน เพื่อเป็นชายคา กันแดด-ฝนที่จะสาตามายัง บริเวณขอบอาคารในขณะเดียวกัน ปีกด้านล่างถูกออกแบบเป็นทางลาดเชื่อมพื้นที่ในทุกๆ ระดับเพื่อให้ผู้ใช้งานรถ เข็นสามารถเข้าถึงทุกส่วนได้

SECTION A

SECTION B

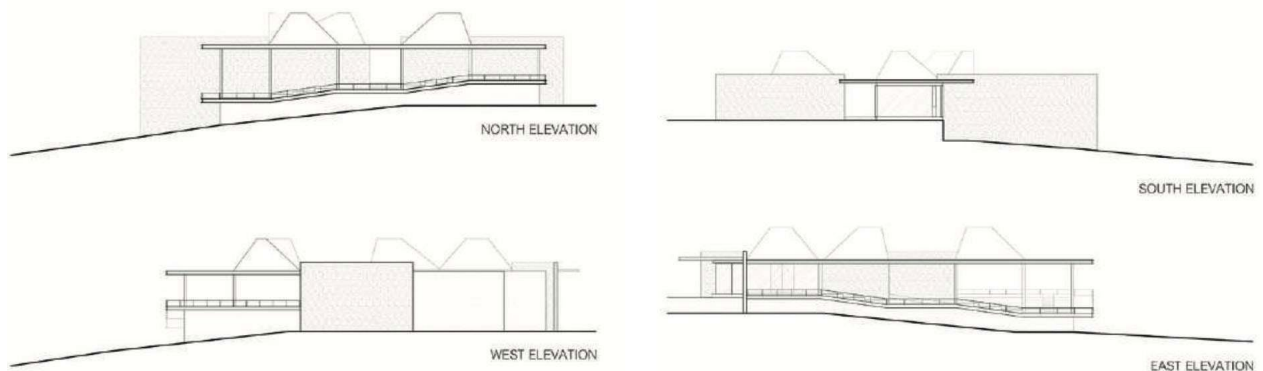
SECTION C

เนื่องจากเจ้าของโครงการต้องการให้เป็นอาคารชั้นเดียว ประกอบกับ พื้นที่ใช้สอยที่มีขนาดใหญ่ส่งผลให้ footprint อาคารมีขนาดค่อนข้างใหญ่ทำให้พื้นที่กลางอาคารค่อนข้างมืด จึงต้องมีการเจาะช่องแสงบนหลังคาเพื่อนำ แสงสว่างเข้ามาสู่พื้นที่บริเวณกลาง อาคารอันเป็นส่วนร้านขายของส่วนที่นั่งทาน อาหาร และคอร์ทต้นไม้ แต่ในขณะเดียวกัน ก็ไม่ต้องการให้ฝนตกลงมาในอาคาร เพื่อสะดวกต่อการใช้พื้นที่และง่ายต่อการดูแลรักษา skylight จึงถูกนำมาใช้แต่แทนที่จะใช้กระจกคลุมช่องแสงทั้งหมดซึ่งจะเป็นค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้าง

สูงผู้่ออก แบบจิ้งยอก skylight ให้สูงขึ้นโดยหลังคาและฝ้าถูกเอียงสอบเข้าทุกด้านเพื่อให้ ช่องแสงมีขนาดเล็ก ลง โดย skylight ในแต่ละจุดมีลักษณะการเอียงที่ไม่เท่ากัน เพื่อสร้างแคแรคเตอร์ที่ลั้อ เลียนไปกับภูเขา โดยรอบ ซึ่งเป็นบริบทของที่ตั้งโครง การฝ้าเอียงนี้จะช่วยกระจายแสงจาก skylight ให้สว่างสู่ด้านล่างเพียงพอ อีกทั้งยัง เกิดแสงเงาที่ไม่เท่ากันในแต่ละจุดและยังเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาใน แต่ละช่วงวัน นอกจากนี้วิธีนี้ยัง เป็นการเพิ่มปริมาตรที่ว่างและเพิ่มความสูง สำหรับปลูกต้นไม้ในคอร์ทได้อีกด้วย

ในส่วนทางเข้าหลักของอาคารออกแบบให้เป็นกำแพงหินยาวปิด ตลอดแนวด้านหน้า เหลือเปิดไว้เพียงช่องทางเข้าซึ่งเปรียบเสมือนปากอุโมงค์ ที่มีลมพัดผ่านมาต้อนรับผู้ที่เข้ามาในอาคารบริเวณทางเข้าค่อนข้างมืดและ จะค่อยๆ สว่างขึ้นเมื่อเดินเข้าไปจนสุดทางซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนนั่งทานอาคารที่ค่อย ๆ ลดระดับพื้นเพื่อเปิดมุมมอง รับวิวตามที่ได้กล่าวข้างต้น โดยมีวิวทิวเขาและ เนินเขาเป็นฉากด้านหลังที่สวยงาม

วัสดุในเฟสนี้ยังคงอิงกับเฟส 1 ซึ่งใช้วัสดุจริงจากธรรมชาติ เช่น ไม้สน เหล็ก กระจก โดยเพิ่มผนังหินภูเขาเข้ามา ซึ่งทั้งหมดก็เพื่อสะท้อนแนวความคิด เรื่องความออร์แกนิกของไร่ชาอูยงแห่งนี้

“Green O’Clock” การออกแบบวางผังสถาปัตยกรรม และสภาพแวดล้อม

“Green O’Clock” Architectural and Environmental Design

วิทยา ดวงธิดา ²

บทคัดย่อภาษาไทย :

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เป็นพื้นที่เชิงทดลองในการสร้างปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มคนและสภาพแวดล้อม 2) เพื่อเป็นพื้นที่ที่มีการออกแบบที่เชื่อมโยงกับบริบทโดยรอบของย่านวัดเกต 3) เพื่อออกแบบวางผังสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเดิม โดยที่ตั้งของโครงการนั้นอยู่ในย่านชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการออกแบบวางผังเชิงทดลอง แต่กลับถูกละทิ้งไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ จากการศึกษาพบว่ากระบวนการออกแบบวางผังสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมนั้นเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมผ่านกระบวนการออกแบบเพื่อนำไปสู่การออกแบบสถาปัตยกรรม การวางผัง ภายใต้ข้อกำหนดทางกฎหมายและความต้องการของเจ้าของโครงการ ตลอดจนการเลือกใช้วัสดุ และการสร้างพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มคนและสภาพแวดล้อมร่วมกันที่อยู่บนพื้นฐานของการเคารพต่อบริบทของพื้นที่เดิม เพื่อนำไปสู่การออกแบบวางผังสถาปัตยกรรม และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้กับผู้ใช้อาคาร

คำสำคัญ : การออกแบบวางผังสถาปัตยกรรม, สภาพแวดล้อม, การออกแบบที่ยั่งยืน, พื้นที่ปฏิสัมพันธ์, ย่านวัดเกต

Abstract :

This article aims to: 1) be an experimental area for creating interaction among people and the environment 2) to be an area that has a design that is linked to the surrounding context of Wat Ket district and 3) to design a new architectural and environmental planning to be consistent with the original environment. The location of the project is in a multi-cultural community area and is in an environment that encourages experimental layout design but has been abandoned.

From the study, it was found that the process of architectural design and environment is another process that is important in creating the environment through the design process leading to the design of architecture, planning under legal requirements and requirements of the project owner. As well as the selection of materials and the creation of the interaction area of people and the common environment that is based on respect for the

² รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้,

สมาชิกสามัญของสภาสถาปนิกเลขที่ 008658 เลขใบประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม : ภ-สธ.10269 Email: w.daungthima@gmail.com

Keyword : architectural layout design, environment, sustainable design, interaction area, Wat Ket district,

โครงการ Green O'Clock

ประเภทโครงการอาคารพักอาศัยและอาคารพาณิชย์กรม

10 ถ.แก้วนารัฐ ซอย 2 ต.วัดเกต อ.เมือง จ.เชียงใหม่

สถาปนิก/นักออกแบบ นายวิทยา ดวงธิดา

วิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ สภาพแวดล้อม การเข้าถึง การออกแบบวางผังสถาปัตยกรรม ออกแบบสถาปัตยกรรม
งานระบบ ของบ้านพักอาศัย ร้านกาแฟ เกสต์เฮาส์ และเขียนแบบก่อสร้างอาคาร

สัดส่วนงานที่ผู้เสนอแบบรับผิดชอบ / สัดส่วน ร้อยละ 100

เจ้าของโครงการ คุณอิติารัตน์ ชลประเสริฐสุข และคุณณัฐธินิ ชลประเสริฐสุข (เดิม)

คุณชาญชัย เขียววานิช (ปัจจุบัน)

วิศวกร/ที่ปรึกษาโครงการ นายพิษณุ บำรุง

ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง นายวิทยา ดวงธิดา

ผู้ก่อสร้าง/ผู้รับเหมาก่อสร้าง นายสำราญ เกื้อภัย

งบประมาณการก่อสร้าง 1.87 ล้านบาท

ระยะเวลาในการก่อสร้าง 1 เมษายน พ.ศ. 2551

วันที่โครงการแล้วเสร็จ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

2.1 ที่มาความสำคัญของโครงการ

การตั้งถิ่นฐานที่ยั่งยืนและการวางแผนเพื่อพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนจะส่งเสริมการมีสุขภาวะที่ดีของมนุษย์ในเมืองด้วย การวางแผนเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นครอบคลุมมิติที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในทุกมิติทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การสร้างความเข้าใจเชิงพื้นที่ เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการสร้างความเข้าใจเบื้องต้นหรือเสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาพื้นที่นั้นๆ (ปรานอม และ วิทยา, 2556, หน้า 1)

ปัญหาของการพัฒนาที่ขาดความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต สภาพแวดล้อมนั้นส่งผลถึงการออกแบบสถาปัตยกรรม การออกแบบเพื่อความยั่งยืน การออกแบบสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม การสร้างความ

เข้าใจเชิงพื้นที่นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการออกแบบสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม (Vale, B., 1991)

อย่างไรก็ตามการพัฒนาด้านการออกแบบสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมเพื่อให้รู้เท่าทันโลกาภิวัตน์ ต้องคำนึงถึงแนวคิดการออกแบบเพื่อความยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ศาสตร์ทางด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบสภาพแวดล้อมถือว่ามียุทธศาสตร์ที่สำคัญมากในการรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของตนเองไว้ โดยเฉพาะในย่านพื้นที่ที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ที่มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมและงานศิลปะที่แสดงตัวตนของพื้นที่ย่านวัดเกตที่ชัดเจน แต่ด้วยอิทธิพลของกลุ่มทุนจากทั่วโลกทำให้การออกแบบต่างๆ เริ่มขาดทิศทางที่เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อม บทความนี้จึงต้องการค้นหาแนวทางการออกแบบทางด้านสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมแบบองค์รวมเพื่อพิจารณาการออกแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาวิชาชีพภายใต้แนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืน

2.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ :

1. เพื่อเป็นพื้นที่เชิงทดลองในการสร้างปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มคนและสภาพแวดล้อม
2. เพื่อเป็นพื้นที่ที่มีการออกแบบที่เชื่อมโยงกับบริบทโดยรอบของย่านวัดเกต
3. เพื่อออกแบบวางผังสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม

เดิม

2.3 แผนที่ตั้งของโครงการ

การเลือกที่ตั้งของโครงการนับว่าเป็นอีกกระบวนการที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นของสถาปัตยกรรมนับว่าเป็นกิจกรรมที่รองรับทั้งกลุ่มคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ และย่านที่มีความสำคัญหลักๆ ได้แก่ย่านวัดเกต เนื่องจากย่านวัดเกตเป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากย่านเมืองเก่า และตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง เป็นย่านค้าขายเดิมตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน มีกลุ่มคนที่หลากหลายเชื้อชาติที่เข้ามาอยู่อาศัย และยังคงไว้ซึ่งสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าในพื้นที่ที่ยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน และที่สำคัญย่านวัดเกตได้รับรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทชุมชน ในปี พ.ศ. 2548 จากสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ทำให้พื้นที่ย่านมีความสำคัญทางด้านคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม การเลือกที่ตั้งและการวิเคราะห์ที่ตั้งบริบทพื้นที่และสภาพแวดล้อมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ดังนั้นการเลือกที่ตั้งจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยการเลือกที่ตั้งในการออกแบบมีอยู่ 2 รูปแบบ ดังนี้

1) กำหนดโดยที่ตั้ง (Design by Site) คือ การออกแบบสถาปัตยกรรมที่มีที่ตั้งแล้ว แล้วทำการวิเคราะห์ว่าจะออกแบบอาคารหรือกิจกรรมประเภทใด

2) กำหนดโดยโปรแกรม (Design by Program) คือ การออกแบบสถาปัตยกรรมที่มีความต้องการในการจะทำกิจกรรมหรือประเภทอาคารนั้นๆ และทำการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการหาที่ตั้ง

รูปที่ 1 แสดงรูปมุมมองย่านชุมชนวัดเกต
ที่มา : ชมรมร่มนบินเชียงใหม่ (2553)

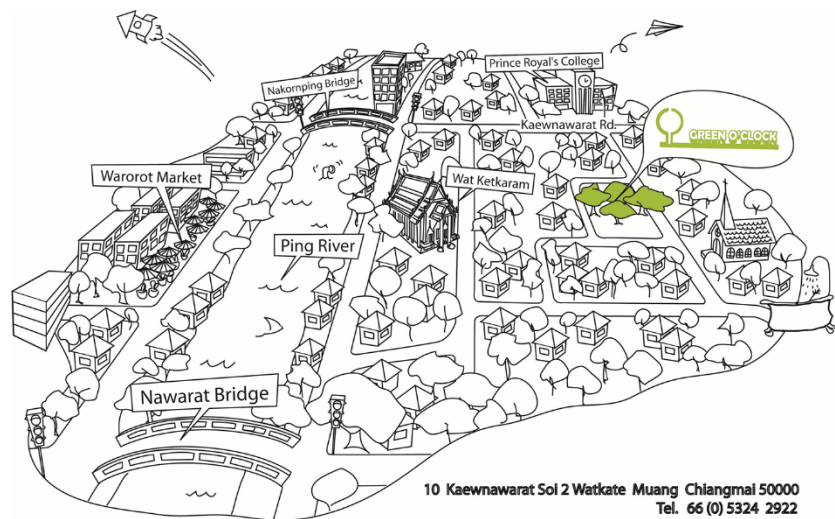

รูปที่ 2 แสดงแผนที่เชียงใหม่ปี 2553
ที่มา: CHAO, Japanese New paper (2553)

รูปที่ 3 แสดงแผนที่ของโครงการ

ที่มา: ดัดแปลงจาก CHAO, Japanese New paper (2553)

รูปที่ 4 แสดงที่ตั้งของโครงการ

ที่มา : อนุรักษ์ ชลประเสริฐสุข (2551)

2.4 การวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัดในการออกแบบ วิธีการออกแบบ การวิจัย หรือ เครื่องมือในการออกแบบ การวิจัย หรือ ระเบียบวิธีวิจัย

กระบวนการดำเนินการออกแบบสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมนั้นเริ่มจากการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ ความสัมพันธ์ และความเชื่อมโยงของมิติต่าง ๆ ทั้ง 4 ประเด็นร่วมกันทั้งสถาปัตยกรรม กิจกรรม สภาพแวดล้อม และพื้นที่ว่าง เพื่อหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงในการออกแบบสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมของโครงการดังกล่าว

ความสัมพันธ์ + ความเชื่อมโยง

ARCHITECTURE + ACTIVITY =

ARCHITECTURE + ENVIRONMENTAL =

ARCHITECTURE + SPACE =

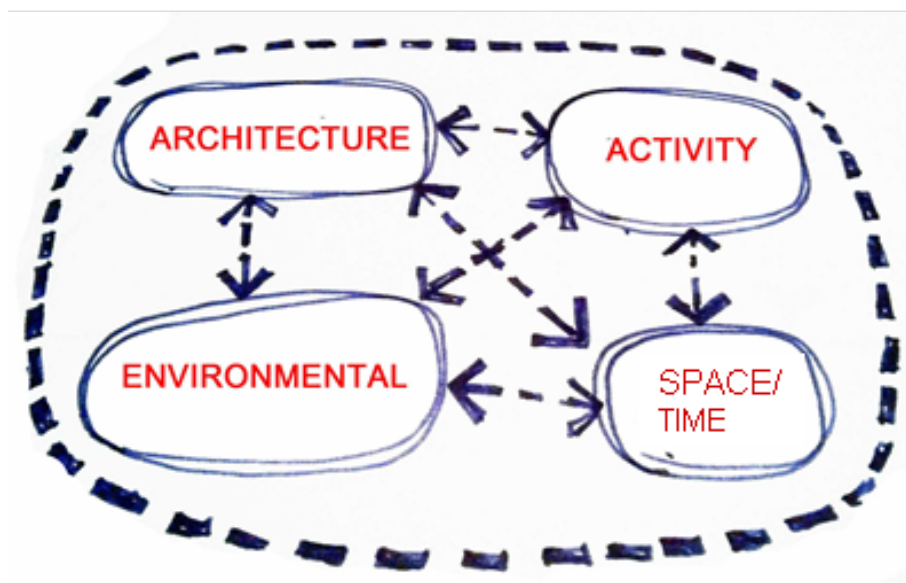
SPACE + ENVIRONMENTAL =

SPACE + ACTIVITY =

ENVIRONMENTAL + ACTIVITY =

2.5 แนวความคิดในการออกแบบ

แนวความคิดในการออกแบบ : การออกแบบสถาปัตยกรรมที่เคารพบริบทเดิมของพื้นที่ย่านวัดเกตตลอดจนความสัมพันธ์ของกายภาพ วิถีชีวิต และสภาพแวดล้อม โดยเน้นการเลือกใช้วัสดุธรรมชาติในงานสถาปัตยกรรม และพื้นที่ ตลอดจนวัสดุที่ใช้ในกิจการของร้าน Green O' Clock

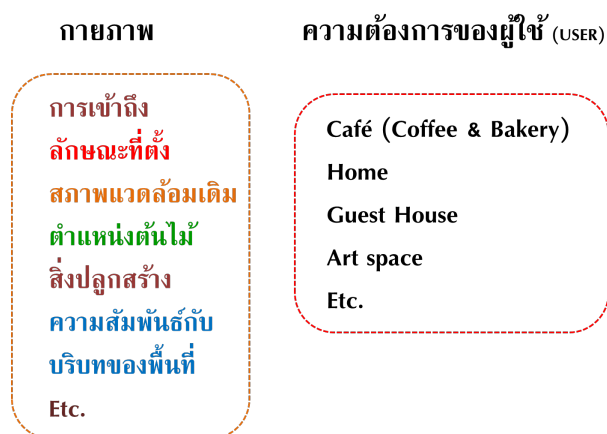

รูปที่ 5 แสดงความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงขององค์ประกอบ

ที่มา: วิทยา ดวงธิมา (2551)

2.6 การพัฒนาแบบร่าง

การพัฒนาแบบร่างในการออกแบบสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมนั้นได้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนแรกคือทางด้านกายภาพ ครอบคลุมไปถึงการเข้า ลักษณะที่ตั้ง สภาพแวดล้อมเดิม ตำแหน่งต้นไม้ สิ่งปลูกสร้าง ความสัมพันธ์กับบริบทของพื้นที่ และอื่นๆ การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้ใช้ (USER) ทั้งในส่วนของร้านค้ากาแฟและเบเกอรี่ บ้านพักอาศัย เกสต์เฮาส์ พื้นที่สันทนาการ และความต้องการอื่นๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์

รูปที่ 6 แสดงข้อมูลการวิเคราะห์พื้นที่และการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ (USERS)

ที่มา : วิทยา ดวงธิดา (2551)

2.7 การประยุกต์ใช้แนวความคิดในการออกแบบส่วนต่างๆ ของโครงการ

สภาพแวดล้อมเดิมที่มีอยู่ : การออกแบบสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมของพื้นที่โครงการนั้นเริ่มต้นจาก การสำรวจสภาพแวดล้อมเดิมที่มีอยู่ของพื้นที่ตั้งแต่บริบทของพื้นที่ การถึงของโครงการ ตำแหน่ง ระยะ ขนาดของพื้นที่ รวมไปถึงตำแหน่ง ระยะ ขนาด และทรงพุ่มเดิมของต้นไม้เดิมทั้งหมดเพื่อทำกำหนดตำแหน่งของพื้นที่ที่ควรเก็บรักษาไว้ และพื้นที่ที่สามารถทำการออกแบบสถาปัตยกรรม และวางผังได้

การออกแบบสภาพแวดล้อมใหม่ : ของพื้นที่โครงการนั้นเป็นเตรียมต้นไม้ที่เพาะเพื่อนำมาปลูกเพิ่มเติมในพื้นที่โครงการ และต้นไม้ที่ได้จากภาคีเครือข่ายในการทำงาน

การเลือกใช้วัสดุในการออกแบบสถาปัตยกรรมนั้น ได้เลือกใช้วัสดุของไม้เก่า มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบอาคารในส่วนต่างๆ รวมไปถึงไม้ปาร์เก้ที่เหลือใช้ในการนำมาใช้ในการทำผนังภายนอกอาคารในส่วนของห้องน้ำและพื้นที่ของเกสต์เฮาส์ และการออกแบบโดยใช้ขนาดของวัสดุมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบระยะและพื้นที่ของอาคาร

ENVIRONMENTAL DESIGN

สภาพแวดล้อมเดิมที่มีอยู่

การออกแบบสภาพแวดล้อมใหม่

รูปที่ 7 แสดงการออกแบบสภาพแวดล้อมใหม่

ที่มา : วิทยา ดวงธิดา (2551)

3. ข้อมูลผลงานการออกแบบ งานสร้างสรรค์ งานวิจัย

3.1 ผลงานการออกแบบ การวิจัย หรือ เนื้อหา

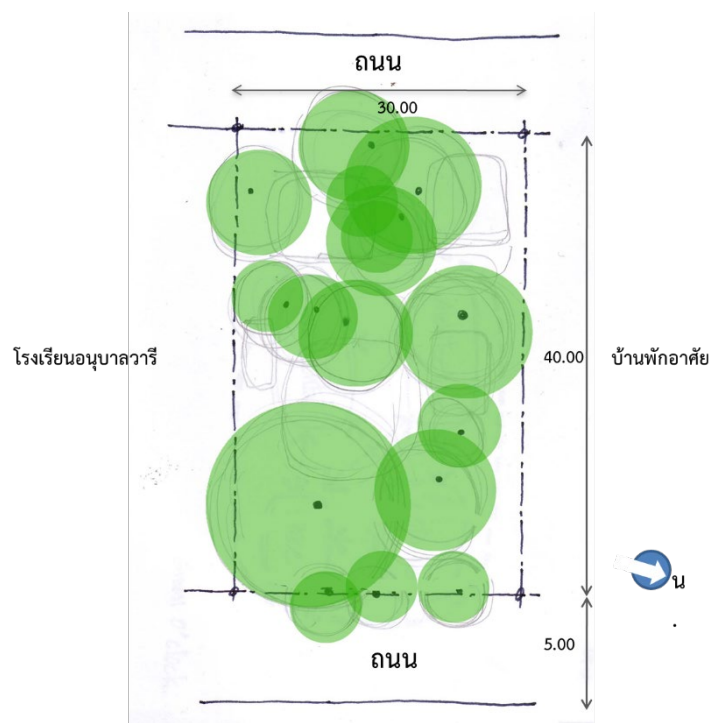
การออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อความยั่งยืน (Sustainable design) หรือการออกแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green design, Eco-design หรือ Design for the environment) กระแสหลักของการออกแบบยุคใหม่ที่กำลังได้รับความสนใจในวงการสถาปัตยกรรม การออกแบบภูมิทัศน์ การออกแบบและวางผังเมือง วิศวกรรม การออกแบบกราฟฟิก การออกแบบอุตสาหกรรม การออกแบบภายใน หรือแม้แต่การออกแบบแฟชั่น รวมถึงการบริการที่สอดคล้องกับกฎทางเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน

การออกแบบอย่างยั่งยืนให้ความสำคัญกับการเลือกใช้ทรัพยากรที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ให้น้อยที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งยังพยายามเชื่อมโยงผู้คนเข้ากับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติให้มากที่สุด โดยมุ่งสร้างวิถีการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน และช่วยแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมของโลกด้านต่างๆ อาทิ การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากรที่เป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติลดลงอย่างมหาศาล การเสียภาวะสมดุลทางสิ่งแวดล้อม และการขาดความหลากหลาย

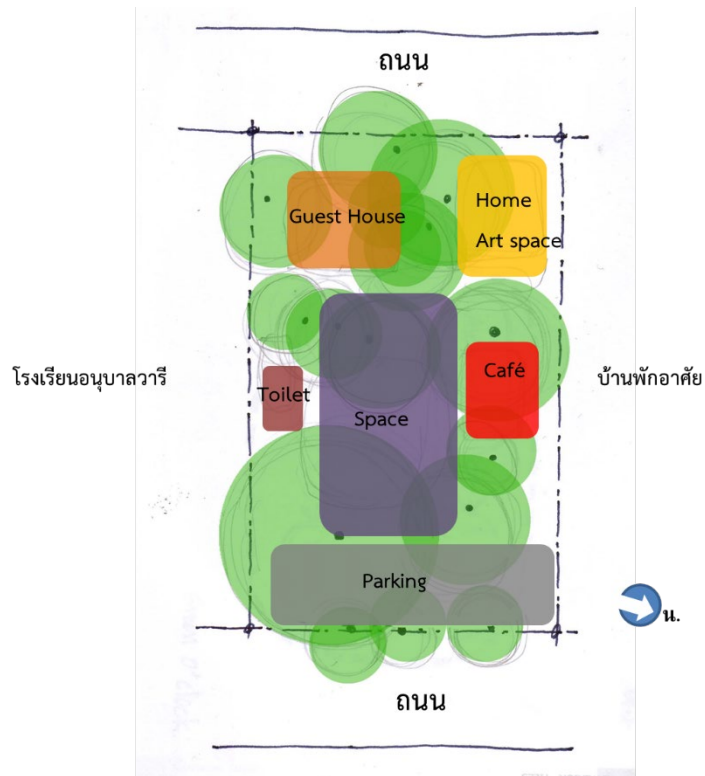
ทางชีวภาพ ดังนั้นการออกแบบที่ยั่งยืนจึงนับเป็นวิธีการในการคงคุณภาพชีวิตอันสมบูรณ์ ด้วยวิธีการออกแบบ
อันชาญฉลาดเพื่อทดแทนการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมดังเช่นในอดีต อาจพูดได้ว่า การ
ออกแบบอย่างยั่งยืนนี้ไม่ได้เป็นส่วนเสริมของการออกแบบสถาปัตยกรรม แต่กลายเป็นกระบวนการ
สำคัญของศาสตร์และศิลป์แห่งการออกแบบเกือบทุกแขนงไปเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

“Green”, “Ecology”, and “Sustainable” ถูกใช้โดยนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ต่อมาเมื่อ
สถาปัตยกรรมได้ให้ความสนใจในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น คำเหล่านี้จึงถูกนำมารวมกับ
สถาปัตยกรรม โดยให้ความหมายที่สื่อถึงงานสถาปัตยกรรมที่คำนึงถึงระบบนิเวศน์ สิ่งแวดล้อมและเป็น
สถาปัตยกรรมที่มีออกแบบโดยคำนึงถึงความยั่งยืนของธรรมชาติ สถาปัตยกรรมในแนวความคิดนี้มีเป้าหมาย
ในการออกแบบที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดและสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ มีผลดีต่อสุขภาพ
ของผู้อยู่อาศัย ความหมายเชิงลึกของคำเหล่านี้เกี่ยวพันไปถึงเรื่องที่ว่าสถาปนิกจะทำได้เพื่อการรักษาเยียวยา
รวมไปถึงการขยาย สืบต่อ หรือทำให้โลกสามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงและคงอยู่เพื่อมนุษยชาติในรุ่นต่อๆ
ไปผลงานการออกแบบ

การพัฒนากระบวนการออกแบบในการออกแบบสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมนั้นได้
มุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ ครอบคลุมไปถึงการเข้า ลักษณะที่ตั้ง สภาพแวดล้อมเดิม ตำแหน่ง
ต้นไม้ สิ่งปลูกสร้าง ความสัมพันธ์กับบริบทของพื้นที่ และอื่นๆ การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้ใช้
(USER) ทั้งในส่วนจากร้านกาแฟและเบเกอรี่ บ้านพักอาศัย เกสต์เฮาส์ พื้นที่สวนศิลปะ และความต้องการอื่นๆ
เพื่อนำมาวิเคราะห์

รูปที่ 8 แสดงผังที่ตั้งของโครงการ
ที่มา : วิทยา ดวงธิดา (2552)

รูปที่ 9 แสดงการแบ่งเขต (Zoning)
 ที่มา : วิทยา ดวงธิดา (2552)

3.2 แบบเพื่อประกอบการพิจารณา

ความสัมพันธ์ของแนวความคิดในการออกแบบของกิจกรรม พื้นที่ว่าง สถาปัตยกรรม และสภาพแวดล้อม ผ่านกระบวนการวิเคราะห์การออกแบบวางผังสถาปัตยกรรมของโครงการเพื่อให้เห็นความสำคัญในการออกแบบวางผังสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมแบบองค์รวม (รูปที่ 10)

รูปที่ 10 แสดงความสัมพันธ์ของแนวความคิดในการออกแบบของกิจกรรม พื้นที่ว่าง สถาปัตยกรรม และสภาพแวดล้อม
 ผ่านกระบวนการออกแบบวางผังสถาปัตยกรรม
 ที่มา : วิทยา ดวงธิดา (2552)

4. ข้อมูลหลังการออกแบบ การอภิปรายผล หรือ การวิจารณ์และสรุป หรือ ข้อเสนอแนะ

ผลการออกแบบวางผังสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมของโครงการ Green O'Clock เป็นพื้นที่เชิงทดลองในการสร้างปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มคนและสภาพแวดล้อม ในการใช้พื้นที่กิจกรรมร่วมกันของกลุ่มคนที่หลากหลาย และยังวิเคราะห์ถึงประเด็นการออกแบบที่เชื่อมโยงกับบริบทโดยรอบของย่านวัดเกตที่มีความหลากหลายของวัฒนธรรม และมีสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าและเอกลักษณ์ของพื้นที่ ตลอดจนการนำผลการวิเคราะห์มาสู่กระบวนการเพื่อออกแบบวางผังสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเดิม โดยที่ตั้งของโครงการนั้นถูกละทิ้งไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ แต่สภาพแวดล้อมเดิมเอื้อให้เกิดการออกแบบวางผังเชิงทดลอง กระบวนการออกแบบวางผังสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมนั้นเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมผ่านกระบวนการออกแบบเพื่อนำไปสู่การออกแบบสถาปัตยกรรม การวางผัง ภายใต้ข้อจำกัดที่มีในเรื่องของกรรมสิทธิ์ที่ดินจำนวน 3 แปลง และแปลงไหนสามารถนำมาออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้างอาคารได้ และบางแปลงไม่สามารถทำก่อสร้างได้แต่สามารถใช้เป็นพื้นที่ปฏิสัมพันธ์หรือพื้นที่กิจกรรมของโครงการได้ ตลอดจนการศึกษาข้อกำหนดทางกฎหมาย การเลือกวัสดุ และการสร้างพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มคนและสภาพแวดล้อมร่วมกันที่อยู่บนพื้นฐานของการเคารพต่อบริบทของพื้นที่เดิม เพื่อนำไปสู่การออกแบบวางผังสถาปัตยกรรม และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้กับผู้ใช้อาคาร

รูปที่ 11 แสดงภาพบรรยากาศของร้าน GREEN O'CLOCK และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม
ที่มา : วิทยา ดวงธิดา (2552)

รูปที่ 12 แสดงพื้นที่เอนกประสงค์ในการจัดกิจกรรม
ที่มา : วิทยา ดวงธิดา (2552)

4.1 ประโยชน์ที่ได้รับจากการออกแบบ

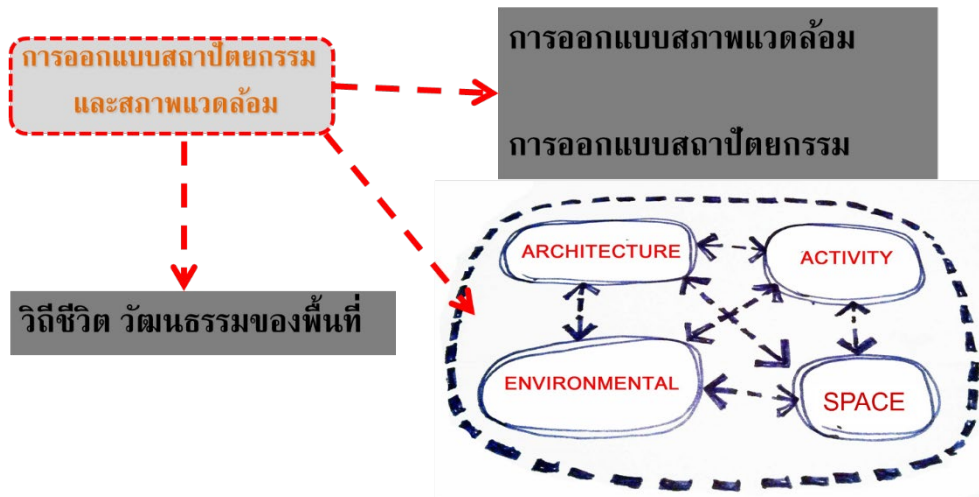
การออกแบบวางผังสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมที่จะนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้แก่ การออกแบบที่เคารพกับสภาพแวดล้อมเดิม การเลือกใช้วัสดุที่เหลือใช้มาใช้ในการออกแบบโดยการคำนึงถึงมิติและขนาดของวัสดุในแต่ละชนิดที่นำมาใช้ในการออกแบบ และให้เหลือเศษของวัสดุที่น้อยที่สุด ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการออกแบบสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม ตลอดจนการทำวิจัยต่อไปใน

รูปที่ 13 แสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรม พื้นที่ว่าง สถาปัตยกรรม และสภาพแวดล้อม
ที่มา: วิทยา ดวงธิดา (2553)

4.2 สรุปผลการออกแบบ การต่อยอดประยุกต์ในอนาคต

ARCHITECTURE AND ENVIRONMENTAL DESIGN

รูปที่ 14 แสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรม พื้นที่ว่าง สถาปัตยกรรม และสภาพแวดล้อม
ที่มา : วิทยา ดวงธิดา (2553)

รูปที่ 15 แสดงความสัมพันธ์ของกิจกรรม พื้นที่ว่าง สถาปัตยกรรม และสภาพแวดล้อม
ที่มา : วิทยา ดวงธิดา (2553)

4.3 ปัญหาข้อจำกัด และแนวทางแก้ไข

กระบวนการออกแบบวางผังสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมนั้นเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมผ่านกระบวนการออกแบบเพื่อนำไปสู่การออกแบบสถาปัตยกรรมการวางผัง ภายใต้ข้อจำกัดที่มีในเรื่องของกรรมสิทธิ์ที่ดินจำนวน 3 แปลง และแปลงไหนสามารถนำมาออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้างอาคารได้ และบางแปลงไม่สามารถทำก่อสร้างได้แต่สามารถใช้เป็นพื้นที่ปฏิสัมพันธ์หรือพื้นที่กิจกรรมของโครงการเพื่อเป็นการประยุกต์ใช้พื้นที่ให้เหมาะสมและเอื้อให้เกิดกิจกรรม และสภาพแวดล้อมที่ดีของโครงการ

บรรณานุกรม

ปรานอม ตันสุขานันท์ และวิทยา ดวงธิดา (2556) **แนวทางการพัฒนาความเป็นย่านหลากหลายมิติของเมืองเชียงใหม่**. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปรานอม ตันสุขานันท์ และวิทยา ดวงธิดา (2560) **ความรู้สึกเป็นสถานที่ของชุมชนละแวกบ้านในเขตเมืองประวัติศาสตร์เชียงใหม่**. วารสารสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างวิจัยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 16, 85-107.

วิทยา ดวงธิดา และปรานอม ตันสุขานันท์ (2561) **แนวทางการพัฒนาละแวกบ้านและย่านในเมืองเชียงใหม่**. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 27, 134-151.

Amos Rapoport (1994). **Spatial Organization and the Built Environment**, in **An Companion Encyclopedia of Anthropology: Humanity, Culture and Social life**. Edited by Tim Ingold (New York: Routledge, pp. 460-502 and Haryadi, Conservation of Cultural Settings: The Case of Yogyakarta).

Vale, B. (1991). **Green Architecture: Design for a Sustainable Future**. Thames & Hudson: UK. 76 p.

USNPS. (1993). **Guiding Principles of Sustainable Design**. Denver service, Washington DC. 117 p.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคุณจิตติรัตน์ ชลประเสริฐสุข และคุณณัฐฉิณี ชลประเสริฐสุข ที่ให้โอกาสในการเสนอแนวความคิดการพัฒนาการออกแบบวางผังสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม ของโครงการฯ คุณวิไล เชี่ยววานิช คุณชาญชัย เชี่ยววานิช (เจ้าของที่ดิน) ที่ให้โอกาสในการใช้พื้นที่ในการทดลองแนวคิดในการออกแบบวางผังสถาปัตยกรรมที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ตลอดจนกลุ่มรักษะบ้าน รักษะเมือง ชาวบ้านย่านวัด

เกต และภาคีเครือข่ายที่ให้ข้อมูลสนับสนุนในการออกแบบเชิงทดลองทางความคิดที่นำมาสู่ออกแบบวางผัง
สถาปัตยกรรมที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม